



00 q

nde  
rer









ndo i  
um, & fru-

atione, & ef-

nd tem-

de

De

pus, aciendæ, & Vita, &  
De Partu, & Fr, Morte.

De Purgatione moræ.

De Contractibus Minorum.

De Horis canonicis, Fejunio, &  
Celebratione Sacrorum. Et

ali innumerae Questiones tra-  
in proximo Indice in-





A  
leolo





7d

tra qu  
cienda, e

uenda, &  
, & de illiusfr.

Sammelband

Pa  
325.





9. 11

DOCTRINA  
IMPERII  
ROMANO-GERMANICI  
HODIERNI  
IN USUM INCIPIENTIUM

TABULIS COMPREHENSA,

AUTORE

M. JAC. THOMASIO, ACADEMIÆ  
PATRIÆ LIPSIENSIS PROF. P.

*Cum Gratiâ & Privilegio Sereniss. Elector. Saxon.*



LIPSIÆ,  
SUMPTIBUS GEORGII HEINRICI FROMANNI,  
BIBLIOPOL.

LITERIS JOHANNES COLERI.

ANNO M DC LXXII.



DOCTRINA  
IMPERII  
ROMANO-GERMANICI  
HODIERNAE  
IN USUM INCIPIENTIUM  
TABULARUM COMPARATAE  
AUTORE  
M. JAC. THOMASIO, ACADEMIAE  
BATAVAE LIPSIBENSIS  
Cum Privilegio Serenissimi Electoris Palatini



IMPETU  
SIMPPLICIUS GEORGIUS FRONMANNI  
L. J. JOHANNES COLLE  
ANNO MDCCLXXII







*Generosi atq; Strenui Juvenes,*

**Dn. ADAME FRIDE-**

**RICE** à *Dölau/*

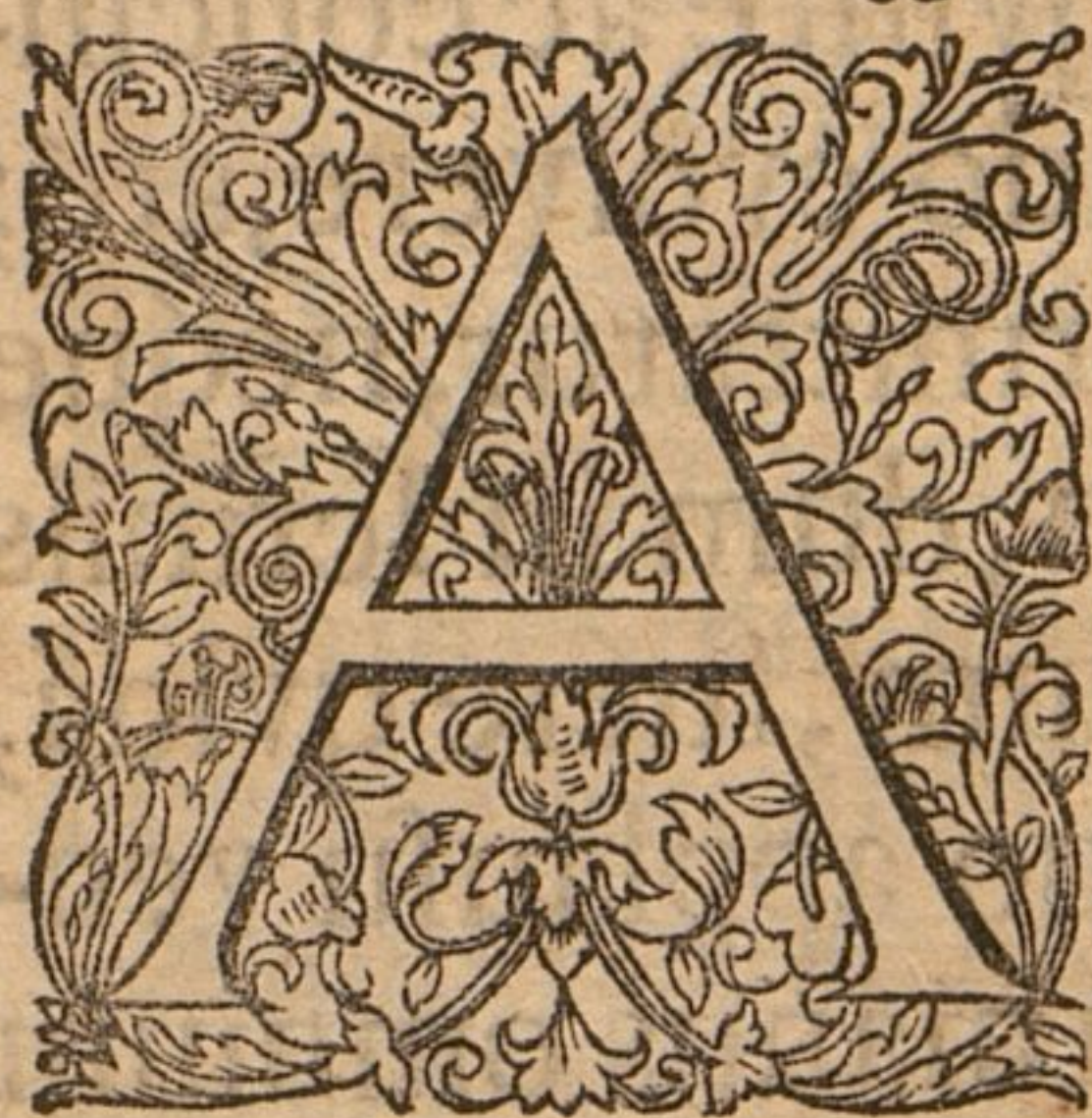
*in Ziegrau, Tiefenau & Gossengrün/*

**DN. CHRISTIANE**

**VVILHELME** à *Thumshirn/*

*in Ronitz/Robitz/Lohma/*

*Patroni atq; Fautores summoperè devenerandi!*



Multis jam annis, ex quo tempore Doctrinam Imperii Romano-Germanici hodierni in Tabulas redegit, Excellentissimus in hac Academiâ Professor

*Dn. M. Jac. Thomasius*, nullis precibus is adduci potuit, ut luci publicæ oculisq; omnium eas exponeret. Sibi enim

discipulisq; quos filios suos Viri Summi & Optimi tum aliis humanitatis artibus, tum Juris Publici elementis imbuendos ejus fidei prorsus tradiderant, istud fecerat *Compendium*, de cætero nihil se peccare arbitratus, si premeret, iisq; publicè juventutem instituendi atq; erudiendi munus relinqueret, qui hanc partem studiorum sibi propriam vendicant. Enim verò non defuerunt hæcenus Methodi, Compendia, Tabulæ, Idæ, quibus illa doctrina brevi circumscribitur ac definitur; quotquot tamen in eandem *Thomasius Nostrum* audiverant operam ac studium aliquod contulisse, multã curam diligentiamq; quærendo adhibuerunt, ut apud discipulos ejus nanciscerentur, suoque commodo has describerent Tabulas. Nam tum ex Philosophiæ Practicæ Tabellis, perfectis ingenio, elaboratis industriã Virum noverant, non solum in rebus ordine, sed etiam momento quodam & judicio disponendis, definiendis,



à se dividendis & discernendis singularem artificem & Magistrum, cujus vestigia ipse Plato sequeretur: tum in primis in hac Juris Publici Dispositione doctissimis Sapientissimisque placebat, quod per designata magni itineris spatia, in Prudentiæ Civilis Publicæ penetralia, vel uti manu discipulos duceret; quibus compendiosis iisque; facilibus atque; expeditis tramitibus, qui ire didicissent, in vasto deinceps hujus disciplinæ campo sine errore aut lapsu, ipsum Reip. corpus facile concussuro, versarentur. Quare neminem Viri judicandi facultate præditi, in hoc scriptionis genere ei parem, omnibus autem eundem anteferendum judicabant; quippe qui diffusam quidem Juris notitiâ instructi ad Epitomas concinnandas accesserint, absque; profundam tamen Philosophiæ scientiâ non æque potuerint exquisitè ac concinnè suo quidam; loco reponere, definiendo evolvere, atque; in species certas, ut nulla neque; prætermittatur, neque redundet, partiri ac dividere. Interim, dum in scriniis Eruditorum servatur hoc Compendium, fuere quidam, qui instituendo docendoque; alios magno applausu venditarunt pro suo, vix fore opinati, ut in manus omnium veniret, atque à sese rem furtivam ex Atiniâ lege vindicari licere constaret. Ego verò sciens quanto ardore alia hujus *Viri* scripta Physica, Logica Metaphysica, Rhetorica meis impensis excusa expetantur, quamque; avidè jam diu, his litteris addicti, Juris Publici Tabellas expectent, operam meam, laborem meum, facultates meas pro istis exprimendis ultrò obtuli. Dedit igitur Auctor, precibus meis tandem cedens, in manus meas, sed ita, ut quasi etiamnum invitè magis quam spontè faceret, omnem à se curam fere abjecerit. Inde cum in meâ potestate esse cœpisset, nuncupare, cui vellè, hanc Juris Publici Delineationem, non diu multumque mihi deliberandum fuit. Obversabatur enim ante oculos meos quotidie, *Vestra, Generosi atque; Strenui Juvenes*, illa eximia erga me benevolentia singularisque; humanitas, ob quam in Officio erat, multum *Vobis* tribuere. Non putavi autem, aut commodiorem mihi fore propè occasionem, aut me aptius majusque; quid, in exiguis meis  
facul-



facultatibus posse reperire, ad declarandam *Vobis* justā  
 ac debitam gratiam, quam si has *Juris Publici Tabulas*  
*Generosis Vestris Nominibus*, inscriberem. Nati estis  
 generosā stirpe, & inclinatione, quam est in plebejis ho-  
 minibus, majore, à paternis avitisq; virtutibus hæredi-  
 tario veluti jure accepta, in illustrandam Nobilitatem  
 vestram & Rempubl. ornandam propendetis. De qua  
 vestra præclara indole loqui atq; judicare eos audio, qui  
 studiorum vestrorum rationes habent perspectas. Mul-  
 ta ipsi legitis, multa auditis, quæ populi domi militiaeq;  
 mari atq; terra præclara facinora fecerunt, attenditisq;  
 quæ res maximè tanta negotia sustinuisset. Jus Utrum-  
 que Privatum pariter, quod ad singulorum utilitatem  
 pertinet, & maximè Publicum, quod ad Statū Rei Ger-  
 manæ spectat, perdiscitis atq; cognoscitis; qua sanè di-  
 ligentia Nobili profapia oriundis alia magis utilis salu-  
 tarisq; incumbere nequit. Solent nempe Ortu *Vobis*  
 Pares, & jure meritoq; quidem, Summi Germaniæ Prin-  
 cipes in consilium secretius assumere, eorū arbitrio Pacis ac Belli  
 negotia administrare, legationes splendidiore iisdem deferre.  
 Quibus tam arduis tamq; difficilibus officiis atq; muneribus ne-  
 mo vel ex sententiā Principis sui perfungi, vel ex utilitate Reip.  
 vel ex suā dignitate poterit, nisi qui Juris Publici intelligentiā præ-  
 stet. Quæ cum ita sint, nullus dubito, fore, ut nō solum, *Generosa A-*  
*nima*, me judicio non lapsū esse existimetis, sed & quā gratæ atq;  
 acceptæ hæ *Vobis* sint, quas offero, Præceptoris Vestri dilectissimi  
 honoratissimiq; Tabulas, oculis vestris, ore vestro, vultuq; signi-  
 ficetis. Reliquam vestram omniumq; Eruditorum expectatio-  
 nem, quam Tabularum ab eodem Auctore in Grotii Opus de  
 Jure Belli & Pacis operosè concinnatarum jamdudum conci-  
 tavit celeberrimus Argentinenſis Professor Joh. Henr. Boeclerus  
 publicā commendatione, prece atq; obsecratione de iis in pu-  
 blicum commodum edendis, quamq; nuper specimen exhibitū  
 auxit, alio forte tempore explebo; cum eas, quā spem habeo non  
 exiguam, in multam partem perductas Vir idem Doctissimus  
 prorsus confecerit. Interea, Generosi Juvenes, qui damnū quod  
 recenti obitu *Boecleri* bonæ literæ fecerunt, deploratis; *Thomasio*  
 nostro vitam atq; sanitatem mecum apprecati Valet, ut in id,  
 in quo estis studio, incumbere, & Rempubl. aliquando in parti-  
 bus ejus *Vobis* credendis gubernare feliciter possitis!

Dabam Lipsiæ a. d. 30. Septembr.

An. 1672.

Vestrarum Generosarum atq; Strenuarum  
 Dignitatum

Cultor observantissimus

Georgius Henricus Fromman,  
 Bibliopola Lipsiensis.





# LECTORI BENEVOLO

M. Jac. Thomafius S. D.

**V**artus decimus hoc Septembri mense, Benevole Lector, elapsus annus est, ex quo rogatus ab Adolescentibus quibusdam Studiosis editam à Celeberrimo Viro Johanne Theodoro Sprengero, Juris publici Synopsin privatis lectionibus enarravi. In eam rem cum aliis quoque illius doctrinae scriptoribus, quorum copia tum erat, forem usus, in schedas meas congeffi qualescunque annotationes. Ex iis postea tabulas quasdam concinnavi, privato ipsas quoque usui mihi faturas. Cumque has petentibus non denegassem, factum ita est, ut per manus describentium sibi tandem ad Bibliopolam pervenirent. Cui cum persuasum esset, majorem ab iis fructum expectari posse, si typis aeneis exscriberentur; quamquam sane primam illis manum admoventi mihi nihil in mentem venerat minus, quam fore, ut publicae luci expeterentur: deesse tamen flagitationi ejus nolui; praesertim quod verendum esset, ne vel invito merumperent claustra, exitumque alibi molitae vultu mendosiore prodirent, quam vel uti volentibus conducere, vel mihi decorum esset. Alioqui, fateor, facillime passurus eram, ut haec chartae vel mihi vel aliis perirent. Nam tametsi mediocrem diligentiam adhibuisse me in iis concinnandis memineram: mihi tamen illae neutiquam satisfaciebant, tum quod interrupto aliis negotiis labore natae essent; tum quod ad totum isthoc genus doctrinae impulsu magis alieno, quam mea sponte fuisset incitatus. Accedit, quod ex eo tempore doctissimorum quorundam hominum super hoc argumento lucubrationes eae prodierunt, e quibus haud dubium est Tabellas nostras non parum adjuvari, ut meliores prodirent,



MURUM • • • TABULA

rent, potuisse. *Mibi verò, ut incudi eas redderem, & crescentibus occupationibus otium, & ætate decrescen- te cupiditas defuit. Quamobrem talibus contentam, esse Te, Amice Lector, oportebit, quales primùm cala- mi nostri crenam exierunt. Nihil enim, nisi paucissi- ma mutavi; nihil, nisi Tabulæ XXXVIII. Vicario- rum Imperii nostri descriptionem, (de quibus dicere in primâ consignatione nescio quomodo fueram oblitus,) præterq̃ hanc, Tabulam generalem addidi. Cæterum non nisi incipientibus me scripsisse vel ipse titulus pro- fitetur. Quibus si hæc Tabulæ in id proderunt, ut & in conspectu ordinato memoriæ, & in distinctionibus judicii habeant subsidia, & ad uberius doctrinæ, (quis enim tam vastum pelagus tam paucis exhauriat pagellis?) excipiendas aliunde divitias incitentur, his- que omnibus in Divini Numinis gloriam utantur præ- cipuè: satis mihi fructus pro qualibuscunq̃ laborum impensis percepisse videbor. Quod si errasse alicubi, (id quod in hæc doctrinâ non paucis eruditissimorum hominum contentionibus impeditâ facile potuit con- tingere,) deprehendar: non is ero, qui clarè mihi de- monstratum errorem pertinaciter defendam. Vale Lector, & hoc rerum turbulento statu Imperii Romani salutem piis precibus DEO commenda. Scrib. Lipsiæ d. 25. Septembr. Ann. 1672.*

TABU-







(1.)

# TABULA I.

## De naturâ & constitutione doctrinae præsentis.

Circâ naturam & constitutionem hujus doctrinae notentur 9. Quæstiones.

Q. I. Quomodo differunt doctrinae Imperii? Resp. 

}	}	}	}
Politica?	Imperii?	Politica?	Imperii?

 doctrina con-  
siderat Remp. } in genere & in specie.  
in individuo e.g. Remp. Rom. Gallicâ, Hisp. &c.

II. Quot sunt doctrinae Imperiorum? Resp. Tot, quot sunt Individua imperiorum, seu Rerum publ. e.g. alia est doctrina Imperii in regno Gallia, alia in regno Hispania, alia nostri Romani.

III. Quenam doctrina Imperii à nobis est consideranda? Resp. Doctrina Imperii Romani.

IV. In quot partes doctrina Imperii Rom. dividi potest? Resp. in tot, quot sunt ejus periodi & mutationes insigniores. Et ita judicandum est quoq; de aliarum Rerum publ. doctrinis Imperii.

V. Quot sunt imperii Rom. periodi insigniores? Resp. septem:

1. Sub 6. Regibus usq; ad imperium Consulare.
2. Sub Consulibus solis usq; ad Tribunos plebis.
3. Sub Consulibus & Tribunis plebis simul usq; ad Julium Cæsarem.
4. A Julio Cæsare usq; ad Constantinum M. à quo divisum fuit Imp. Rom. in 

}	}
Orientale, quod tandem in Turca venit postetatem, captâ constantinopoli Anno 1444.	
Occidentale	vexatum à barbaris; vindicatum ex parte à Carolo M. circa A. C. 800. quod fuit & ita translatum ad Germanos, unde vocatur Romano-Germanicum.
5. à Constantino M. usq; ad Carolum M.
6. à Carolo M. usq; ad Ottonem III. Saxonem, ubi obtinuit successio, teste Lampadio de Republ. Rom. Germanicâ p. 79.
7. ab Ottone III. ad Leopoldum I. ubi invaluit electio Imperatorum. Et ab hoc imprimis tempore inchoatur status imperii Romano-Germanici hodiernus.

VI. An doctrina nostra comprehendat omnes periodos Imperii Romani? Resp. Non, sed ultimam tantum, in quâ Imperium Rom. Germanicum cœpit esse electitium: unde inscripsimus doctrinam Imperii Romano-Germanici hodierni.

VII. Unde haurienda hæc doctrina? Resp. partim ex 

}	}	}	}
Legibus	Scriptoribus, qui sunt vel	Legibus	Scriptoribus, qui sunt vel

}	}	}	}
scriptis, quales sunt	non scriptis, quæ sunt Consuetudines.	scriptis, quales sunt	non scriptis, quæ sunt Consuetudines.

} } } }

Aurea Bulla Caroli IV.   
Recessus imperii, Reichs Abschiede.   
Pacificationes, Passaviensis & Osnabrugensis, &c.   
Capitulationes Imperatorum.   
\* Hic notetur canon: *Lex nova derogat veteri.*   
Consuetudines æstimantur ex factis crebrò repetitis. Factorum autem custodes sunt Historici. Unde lectio Historiarum multum hic confert.

VIII. In quot partes dividitur hæc doctrina? Resp. in duas 

}	}
Generalem, de statu hodiernò Imperii Romano-Germanici in genere, &	Specialem, in specie de Imperatore, Electoribus, & cæteris ordinibus imperii.

\* Addi possit specialissima de singulis Ordinibus, &c. sed incipientibus istæ duæ sufficere possunt.



# TABULA II. PARS GENERALIS. *De Statu Imperii Romano-Germanici in genere.*

*Romanum*, ratione originis, Dan. Otto p. m. 79. quia à Julio Cæsare, qui sine dubio primus fuit Imperator Romanorum, series perpetua duci potest, usq; ad hodiernum Imperatorem Leopoldum.

*Germanicum*, ratione subjecti recipientis, Dan. Otto d. l. quia in personâ vel Caroli M. vel Conradi I. aut Ottonis I. translatum fuit in nationem Germanicam, penes quam residet in hunc usq; diem.

Hic explicanda est

1. *Historia hujus translationis*: Ubi

Status regni Italici: { Longobardi tenebant partem ejus jure belli.  
Romani, ut Domini antiqui tuebantur residuam: sed de eâ periclitabantur à Longobardis.  
Græci quoq; Imperatores in totum Regnum prætendebant jus.

Facta: { Græci non poterant subvenire populo Romano.  
Is igitur imploravit opem Caroli M.  
Carolus venit, à Longobardis jure belli recepit partem amissam.  
Populus Romanus elegit eum Imperatorem, & voce primi civis, hoc est Episcopi Romani proclamavit, perq; ejus manum coronavit.  
Græcorum Imperator Nicephorus cum Carolo transsegit, ut Carolus Occidentis, ipse Orientis Imperator esset.

De Imperiò Romano-Germanico, hodiernò notetur in genere ejus

I. *Nomen* vocatur

2. Q. *An Papa Romanus transfulerit Imperium in Carolum M.* (scil. tanquam causa principalis?) Resp. Nego, quia tale jus transferendi ipse Papa non habuit. Ergo non potuit exercere. Quod autem hic egit, id egit non suâ, sed Romani populi autoritate, tanquam civis ejus primarius. Patet autem ex præcedente historiâ, quòd Carolus M. acquisiverit Imperium Romanum (jure belli, extorquendo illud Longobardis: partim per Electionem liberam populi Romani: partim per transactionem cum Græco Imperatore.

3. Q. *An illa translatio facta fuerit in nationem Germanicam?* Resp. Aff. Quia Carolus M. fuit

Germanus { Profapiâ;  
Patriâ;  
Linguâ;  
Moribus;  
Affectu;  
Imperiò.

II. *Forma*.

*Sacrum* vel *sacrosanctum*: Quia sub Imperio Romano Antiquo natus est Christus. Hodiè est *Monarchia*, non simplex sed *aristocraticè mixta*. Quia Majestas divisa est inter Imperatorem & Statûs seu Ordines Imperii.

Hic considerandæ sunt quæstiones sequentes.

1. *Qualis ejus forma olim fuerit?* Resp. A Juliò Cæsare ad Francorum Cæsarum tempora usq; fuit *Monarchia simplex*, Lampad. part. II. n. 10. p. 65.
2. *Quando Cæsarum potestas imminui cœperit?* Resp. Post Ottonum tempora, Lamp. d. l. n. 11. p. 66.
3. *Quomodo imminui cœperit?* Resp. In *sacris* Pontifices Romani eripuerunt illis jus creandi Pontificem Romanum & Episcopos. In *profanis* occasione Electionum valdè circumscripta fuit paulatim Cæsarum potestas, & cum Statibus communicata aut divisa. Vid. Lamp. d. l.
4. *An in Imperio R. G. hod. præponderet Monarchia, an Aristocrasia?* Alii affirmant prius, alii posterius. Nobis hic placet *ἐπιχρῆν*, præcipuè ideo, quia potestas legislativa non est divisa.

III. *Amplitudo*.

IV. *Insigne*.

V. *Catalogus Imperatorum Germanicorum.*

} Vid. Tabulam seqv.

TAB. III.



(3.)

## TABULA III.

### *Præcedentis continuatoria.*

De Imperio Romano-Germanico hodierno notetur in genere porrò,

(Hodiernæ reliquiæ Imperii Rom. vix quadragesimam portionem veteris Monarchiæ æquant. Dan. Otto p. 85. & 483. è Fischero.

Deplumaverunt Aquilam Turca, Gallus, Hispanus, Danus, Principes Italia, Veneti, Lotharingus, Helvetii, Belgæ. Dan. Otto ibid.

Reliquis omnibus de facto subtractis vix Germania facta tecta mansit, Braudlacht I. I. c. 2. §. 8. p. 9.

III. *Amplitudo territorialis.*

Dividitur autem Imperium Romano-Germanicum seu Germania Superior propriè dicta in decem Circulos. Qvi sunt

\* De his Circulis vid. Vechner. Brev. Germ. c. 2. & seqq. Speidel. Notabil. p. 584.

1. Austriacus.
2. Bavaricus.
3. Francicus.
4. Suevicus.
5. Burgundicus.
6. Rhenanus superior.
7. Rhenanus inf. seu Electoralis.
8. Westphalicus.
9. Saxonicus sup.
10. Saxonicus inf.

IV. *Insigne*: Aquila eaq; biceps, ad denotandum Imperium Romanum divisum quondam fuisse in Orientale & Occidentale: Besold. Thesaur. Pract. f. 22.

<p>V. <i>Catalogus Imperatorum Romano-Germanicorum à Carolò M. usq; ad Leopoldum I. (excerptus è Breviario Orbis Terrarum Petri Bertii.)</i> SECULO.</p>	Nono i. e.	ab Anno Christi 800. usq; ad 900.	{ Carolus M. Ludovicus Pius. Lotharius. Ludovicus II. Carolus I. Calvus. Ludovicus III. Balbus. Carolus II. Craffus. Arnolphus. Ludovicus IV. } Franci.	Decimo quarto ab A.C. 1300. usq; ad 1400.	{ Heinricus VII. Lutzelburgensis. Ludovicus V. Bavarus. Fridericus Austriacus. Carolus IV. Bohemus Wenceslaus.
	Decimo i. e.	ab Anno Christi 900. usq; ad 1000.	{ Conradus I. } Saxonici. Heinricus I. Auceps. } Otto I. M. } Otto II. } Otto III. } Heinricus II. Bavarus. Conradus II. } Francus. Heinricus III. } Heinricus IV. }	Decimo quinto ab A.C. 1400. usq; ad 1500.	{ Rupertus Palatinus. Sigismundus Bohemus. Albertus II. Fridericus III. Maximilianus I.
	Undecimo i. e.	ab A.C. 1000. usq; ad 1100.	{ Heinricus V. Francus. Lotharius II. Saxo. Conradus III. Suevus. Fridericus I. Barbarossa. Heinricus VI. } Suevus. Philippus II. } Otto IV. Saxo. Fridericus II. } Suevus. Conradus IV. }	Decimo sexto ab A.C. 1500. usq; ad 1600.	{ Carolus V. Ferdinandus I. Maximilianus II. Rudolphus II.
	Duodecimo ab A.C. 1100. usq; ad 1200.	{ Heinricus V. Francus. Lotharius II. Saxo. Conradus III. Suevus. Fridericus I. Barbarossa. Heinricus VI. } Suevus. Philippus II. } Otto IV. Saxo. Fridericus II. } Suevus. Conradus IV. }	Decimo septimo ab A.C. 1600. usq; ad 1700.	{ Matthias. Ferdinandus II. Ferdinandus III. Leopoldus.	
	Decimo tertio ab A.C. 1200. usq; ad 1300.	{ Wilhelmus Batavus. Alphonsus Hispanus. Richardus Anglus. Rudolphus I. Habsburg. Adolphus Nassovius. Albertus I. Austriacus.			



(4.)  
**TABULA IV.**  
**PARS SPECIALIS.**

\* Pars specialis dividitur in Sectiones duas, quarum  $\left. \begin{matrix} \text{una} \\ \text{altera} \end{matrix} \right\}$  agit de  $\left\{ \begin{matrix} \text{Capite, quod est Imperator,} \\ \text{Membris, quorum praecepta} \\ \text{sunt Ordines Imperii seu Status.} \end{matrix} \right.$

**Sectio I. DE IMPERATORE Ro-**  
**mano-Germanico.**

I. *Definitio.* Linnaeus lib. II. c. 2. §. 1. p. 8. sic definit: *Imperator est persona habilis ad capeffenda Imperii Regimenta ex Illustri familia Germanica orta, ab Electoribus secundum leges Imperii fundamentales electa, ut Reipubl. Romano-Germanica tanquam caput & Administrator legitime praesit.* Addendum videtur: absq; conditione mortis aliene, ut distinguatur Imperator (der Römische Käyser) à Rege Romanorum (dem Römischen Könige).

Circum Imperatorem Romano-Germanicum cognoscenda se offerunt haec sex.

I. *Imperator.* { Ante Julium Caesarem Romani Consules & alios Majores Magistratus appellabant *Imperatores*, postquam insignem aliquam victoriam ab hostibus retulissent.

Postea hic Titulus pro insigni potestatis impositus est Julio Caesari perpetuo Dictatori creato. Et ita in eo & successoribus ejus Regia potestas hoc titulo significata fuit. Panciroll. I. Thes. var. lect. c. 2.

Ante Julium Caesarem Imperatoris titulum solebant postponere, nominibus suis, e.g. *M. T. Cicero Imperator.*

Postea Julius Caesar primus decreto Senatûs hoc vertit in pronomine, sic: *Imperator Julius Caesar.*

Hodie nostris moribus perinde est sive dicas *Imperator Leopoldus*, sive *Leopoldus Imperator.*

II. *Caesar.* { Hoc cognomen initio proprium fuit primo Imperatori Julio. Postea hereditario quasi jure una cum ipsa dignitate Imperatoriâ transit in Successores.

III. *Augustus.* { Cognomen *Augusti* successor Caji Julii Caesaris Octav. assumpsit primû. Postea & reliqui successores, perinde ut à Julio Caesare *Cæsares*, sic ab Octaviano Augusto *Augusti* sunt appellati.

\* Hic observa.

1. Olim certis temporibus discrimen fuit inter appellationem *Cæsaris* & *Augusti*. Nam *Cæsares* qui audiebant tantum, (non, Imperatores *Cæsares* *Augusti*,) non ipsum imperium, sed consequendi illius spem atq; jus aliquod habebant tantum; Candidati quidam Imperii & destinati heredes, quo loco hodie Romanorum Reges sunt: Buchn. in verbo *Cæsar*:

2. Imperatoris uxor solet appellari *Augusta*.

3. Interdum additur adverbium semper: *semper Augustus*. Quod jam Symmachi tempore factum esse probat Buchner in verbo *Augustus*.

4. *Augustus* solet verti germanicè: *Mehrer des Reichs* / & *semper Augustus* zu allen Zeiten *Mehrer des Reichs* / quasi *Augustus* diceretur ab *augendo*, i. e. amplificando imperio, cum tamen augendi vox, quatenus ab eâ derivatur *Augustus*, sit verbum sacrorum, & significet consecrare. Hostia enim, cum molâ falsâ respergebatur & sacrabatur, dicebatur augeri: Buchn. d. I. Sed ex his Criticis observationibus stilo publico leges ponere homini privato non licet.

IV. *Santissimus*: quia est maximè venerandus. Vid. Panciroll. I. I. Thes. var. lect. c. 2.

V. *Divus*. { Olim Imperatores post mortem demum & apotheosin appellebantur *divi*, i. e. in deorum numerum relati.

{ Postea translata est hæc appellatio etiam ad viventes adhuc, non sine notâ ambitionis & adulationis.

III. *Jura* seu Regalia ac Reservata, de quibus vid. Tab. V. & seqq.

IV. *Modus perveniendi ad Imperium* per Electionem scil. de quâ Tab. XXXIV. usq; ad XXXVII. ubi & de Rege Romanorum.

V. *Modi, quibus imperium ejus desinat*, ubi & de *Vicariis Romani Imperii*, Tab. XXXVIII.

VI. *Uxor ejus seu Augusta*, de quâ Tab. XXXIX.



# TABULA V.

## De Juribus seu Regalibus Imperatoris Romano-Germanici in genere.

Circa Regalia Imperatoris notetur in genere.	I. Modus habendi. Quædam Regalia habet Imperator	Solus, & hæc vocantur RESERVATA: Cum Electoralibus tantum: Cum omnibus ordinibus seu toto Imperio, quæ vocabantur JURA COMITIORUM.			
		Ecclesiasticum unum, jus primarium precum.			n. 1.
	Præmia & honores:		Jus creandi Reges, Duces &c.		2.
		- creandi Nobiles, Comites Palatinos &c.		3.	
		- Academias erigendi.		4.	
		Leges:	Jus legem universalem condendi		5.
	Judicia.		Jus extremae provocationis,	- Magistratus creandi.	
		- Judicia Prætoria constituendi.			7.
		- Cognoscendi de feudis majoribus.			8.
		- In Bannum declarandi.			9.
		- In Bannum declarandi.			10.
		Dispensationes:	Jus veniam ætatis dandi.		11.
	- famam restituendi.			12.	
	- absolvendi à Juramento.			13.	
	- moratoria concedendi.			14.	
		Loca publica:	Jus vie.		15.
	- fluminum.			16.	
		Rempublicam administrandam:	Jus Monete.		17.
	- Vectigalium.			18.	
	- Collectarum.			19.	
	- Civitatem dandi.			20.	
	- Nundinarum.			21.	
	- Stapularum.			22.	
	- Ferias generales constituendi.			23.	
	- Comitia indicendi.			24.	
	- Postarum.		25.		
		Bellum,	Jus reprefaliarum		26.
- belli			27.		
- foederum.			28.		

Secularia circa.

II. Divisio in Regalia num. 28. juxta Synopsin Sprengeri: Sunt enim Regalia Cæsaris.



TABULA VI.

De Jure (I.) primariarum precum.

- I. *Forma* ejus. Habet Imperator potestatem in quâlibet Ecclesiâ vel monasterio Imperii Romani, vigore primariarum precum, conferendi uni personæ, cui velit, Canonicatum seu simile beneficium Ecclesiasticum.
- II. *Onomatologia.* { Germanicè redduntur: Erste Bitte.  
 { Primariæ } Intelliguntur autem preces non eorum, qui petunt Canonicatum,  
 { preces } sed Imperatoris ipsius, aut cui hoc exercitium ipse delegaverit.  
 { Panis Brieffe } Et vocantur preces civiliter, cum sint iussa potius seu mandata.  
 { } vocantur illa diplomata, quibus istæ primariæ preces ad certam Ecclesiam continentur.
- III. *Origo.* Olim Imperatoribus independenter competebat jus creandi Pontificem, Episcopum, multò magis Canonicum; sed hodiè ex omnibus juribus Ecclesiasticis illi hoc unum reliquum fecit Paparum violentia.
- IV. *Modus habendi.* { Competit hoc jus Imperatoribus tanquam *Reservatum*.  
 { } Competit autem ex inveteratâ quidem consuetudine:  
 { } Sed tamen hodiè Confirmationem ejus à Pontifice petunt.  
 { } Interim sic obtinent illud Imperatores, ut exercitium ejus possint concedere aliis.  
 { } Sic interdum concessum est hoc exercitium Imperatrici seu Augustæ ad Abbatissas.  
 { } Sic Wenceslaus Imperator concessit ejus exercitium Ruperto Palatino Duci per Diocesim Spirensis & Wormatiensem.
- V. *Q.* An hoc jus etiam possit exerceri in Ecclesiis Lutheranis aut Reformatis? Aff: Sed ita, ut Augustanæ Confessioni addictus per preces primarias non alius substituatur, quàm ejusdem Religionis assecla, idq; ad normam statutorum & observantiæ. Probatur per Pacificationem Osnabrug, s. *Ubi sacra Cesarea* &c. pag. 421. Edit. Cellarii, ubi & de mixtis Ecclesiis res determinatur similem in modum &c.

Circa jus primariarum precum notetur.





# TABULA VII.

## De Jure (II.) creandi Reges, Principes, Duces, Landgravios, Marchiones, Comites, Barones.

I. Canon. Quæ ad dignitatem pertinent, solus constituit Cæsar: Lampad. part. II. c. 13. §. 5. p. 210. i. e. Regalia conferendi personis in Imperio Romano dignitates (non Ecclesiasticas) sunt reservata solius Cæsaris.

Generalia.

II. Distinctio Personarum juxta dignitates in Imperio Romano. Personæ sunt

Liberi. Nobiles, qui dicuntur tribus modis sensu nimirum

Latissimo, & tum comprehenduntur

IMPERATOR.

Rex.  
Archidux.  
Dux.  
Princeps.  
Landgravius.  
Marggravius.  
Comes.  
Baro.  
Eqves.  
Nobilis strictè dictus.

Lato, sic comprehenduntur tantum

Eqves.  
Nobilis strictè dictus.

Stricto, sic Nobilis vocatur, qui nec est Eqves, nec Baro, nec Comes, &c. & distinguitur in

Infeudatus feudo nobili.  
Dux militaris  
Comes Palatinus.  
Consiliarius.  
Doctor, &c.  
expressè per Diploma nobilitatis.

Ignobiles.

Servi.

I. Imperator Regem; Rex Principem; Princeps Marchionem; Marchio Comitem; Comes Baronem; Baro Nobilem strictè dictum dignitate superat.

II. Imperator non habet potestatem creandi Imperatorem, sed tantum conferendi cæteros dignitatis gradus, i. e. creandi Regem, Archiducem, Ducem, &c.

III. Observationes:

III. Ex his  
Jus creandi  
Eqvites & Nobiles strictè dictos  
Eqvites & Nobiles strictè dictos exceptis Doctoribus & Magistris  
Doctores & Magistros

ad Reges, Duces &c. usq; ad Eqvites & Nobiles strictè dictos  
confiderabitur Tabulâ  
hâc ipsâ sol. seq.  
VIII.  
IX.

Specialia.

de quibus vide continuationem pag. seq.

Con.

Circa hoc jus notanda veniunt



Specialia declarant hujus juris	I. <i>Formam.</i>	Potest Imperator ei, qui tantum Dux est, Regis vel Archiducis; qui tantum Comes est, Ducis; qui tantum Baro est, Comitis; qui tantum Nobilis, Baronis titulum atq; dignitatem conferre, ut in posterum pro Duce Rex vel Archidux, pro Comite Dux, pro Nobili Baro salutetur, scribatur, honoretur. Et ita simul è Ducatu fit Regnum vel Archiducatus, è Comitatu Ducatus &c. * Non tamen potest sic noviter creato Principi, Comiti aut Baroni invito Principum Collegio dare sessionem in comitiis. Probatur per Capitul. Leopoldi artic. 44.
	II. <i>Objectum.</i>	Exercetur hoc jus non in Ducem, Comitem &c. peregrinum, quâ talem, sed in Ducem, Comitem &c. Imperii Romani. Habet hoc jus Imperator tanquam <i>Reservatum</i> , quia pertinet ad dignitatem, item, quia pertinet ad potestatem concedendi Privilegia, quæ quanta quanta est, tota solius est Imperatoris, ut scribit Lampad. Part. II. c. 14. §. 2. p. 213. Exempla ejus sunt: Heinricus IV. Ladislaum è Duce Bohemiæ fecit Regem. Otto III. Boleslaum è Duce Poloniæ fecit Regem. Fridericus I. Petrum salutavit Regem Daniæ. Fridericus II. è Brunsvicensi ditione fecit Ducatum: &c. Potest autem Imperator Exercitium hujus Juris communicare aliis. Sic Archiduces Austriæ per concessum Privilegium speciale non tantum Nobiles, sed & Barones & Comites creare possunt. Daniel. Otto p. m. 236.
	III. <i>Modum habendi.</i>	
	IV. <i>Fines.</i>	1. ut bene meritis habeatur gratia. 2. ut augeatur Imperii dignitas, si inter ejus subditos sint etiam Reges, Archiduces. &c.

TABULA VIII.

*De Jure (III.) creandi Nobiles, Equites, & Comites Palatinos.*

Tertium Regale Cæsaris est jus creandi	I. <i>Nomen.</i>	Per Nobiles hinc intelliguntur strictè dicti, & quidem ii, qui sunt expressè per Diploma nobilitatis. Vid. Tab. præced.
	II. <i>Forma.</i>	Habet potestatem Imperator subditum Imperii Romani, qui nondum est Nobilis, per Diploma nobilitatis creare Nobilem. Et hanc potestatem potest exercere, etiam cum ipse (Imperator) est extra territorium suum.
	III. <i>Modus habendi.</i>	Habet Imperator hanc potestatem ut <i>Reservatum</i> ; quia pertinet ad dignitatem. Potest autem ejus exercitium communicare aliis. Ita communicatum est Archiduci Austriæ: Ducibus Palatinis Rheni.
	IV. <i>Finis.</i>	1. Bene meritorum remuneratio. 2. Extinctarum familiarum suppletio.

Nobiles, Ubi notetur

Equites Comites Palatinos } Vid. fol. seqv.



Continuatio Tabulae praecedentis.

Notetur circa jus creandi	Eqvites	{ Eqvitis	1. <i>Homonymia.</i> { <i>Confuse</i> , & comprehendit Nobilem natum vel expresse factum. Eqves sumitur interdum { <i>Distincte</i> , prout notat peculiarem aliquam dignitatem, quam non habent isti nobiles nati aut facti. Et ita h. l.
			2. <i>Discrimen à Nobili.</i> Notabilis differentia inter Eqvitem & Nobilem est, quòd Nobilis (perinde ut Baro, Comes) nobilitatem suam propagat in filios: Eqves autem (perinde ut Doctor) non propagat, { <i>Milites</i> in formulâ renunciandi.
			3. <i>Synonymia.</i> Eqvites vocantur etiam { Cum appositione, Eqvites <i>aurati</i> , ut eò magis à Nobili distingui possint: quia jus habent portandorum calcarium aureorum.
			4. <i>Divisio.</i> Eqvitem alii sunt { simpliciter tales cum apposito certi ordinis Eqvestris e. g. Eqves <i>Aurei Velleris, Periscelidis, &amp;c.</i>
	Juris ipsius	{	* Imperator Romanus, quâ talis, non creat Eqvites certi ordinis, sed simpliciter tantum dictos, non defectu potestatis: sed quia peculiaris ordo in Rep. Romano-Germ. nunquam est inchoatus.
			1. <i>Discrimen à jure certum Ordinem Eqvestrem instituendi.</i> Nam jus Ordinem ipsum Eqvestrem instituendi est penes Comitiam. Jus verò creandi Eqvitem est penes Imperatorem.
			2. <i>Forma.</i> Habet Imperator potestatem certis adhibitis solennitatibus & verbis creandi aliquem Eqvitem Auratum. Hoc vocatur <i>zum Nit ter schlagen</i> .
	Comites Palatini	{	3. <i>Modus habendi.</i> Habet hoc jus Imperator, ut <i>Reservatum</i> , quia pertinet ad dignitatem.
			1. <i>Homonymia.</i> Comes Palatinus sumitur { <i>proprie</i> pro eò, qui investitus est Palatinatu. Talis est Elector Palatinus. <i>Improprie</i> , ut h. l.
			2. <i>Etymologia.</i> Ita dicuntur h. l. quia aliquid de Palatio Imperatoris per tropum intellecto, i. e. de ejusdem potestate participant.
3. <i>Synon. Germ.</i> <i>Reichs Hoff Grafen</i> / non verò <i>Wals Grafen</i> .			
Comites Palatinos	{	4. <i>Jura commissa.</i> { Creare Doctores, Licentiatos, Magistros: Creare Notarios seu Tabelliones: Legitimare Spurios, &c.	
		* Habet tamen alius Comes Palatinus alio potestatem majorem: id quod judicandum est ex Diplomate cuiq; concessio.	
Juris ipsius	{	1. <i>Forma.</i> Habet Imperator potestatem creandi Comitem Palatinum, h. e. dignæ personæ communicandi exercitium jurium antea commemoratorum.	
		2. <i>Modus habendi.</i> Habet hanc potestatem Imperator, ut <i>Reservatum</i> . Potest autem ejusdem exercitium concedere aliis. Ita concessum est Comitibus Ortenburgicis.	
Quaestio.	{	1. <i>An Comes Palatinus possit extra territorium Imperii legitimare spurium?</i> Aff. Si talis legitimandus sit subditus Imperii.	
		2. <i>An Comes Palatinus possit delegare alii exercitium suum?</i> N. nisi hanc potestatem delegandi discretè ipsi concesserit Imperator.	





# TABULA IX.

## De Jure (IV.) erigendi Academies.

Circa jus erigendi Academies notetur

In genere.

In specie quod attinet ad potestatem conferendi gradus Academicos.

1. in potestate publicè docendi in Facultate } Philosophicâ.  
Medicâ.  
Juridicâ.  
Theologicâ.

Q. I. Quâ in re consistat hodiè forma Academia? Resp. in his tribus. } 2. in potestate exercendi jurisdictionem Academicam. Et hæc jurisdictio ordinariè mixti est Imperii: Per Privilegium verò in quibusdam Academiis meri.  
3. in potestate publicâ conferendi gradus honorum Academicorum.

\* Hæc tria benè distinguenda sunt: & præcipuè tertium à prioribus duobus.

Q. II. Quis habeat jus erigendi Academies in Imperio Romano? Resp. Quoad jus Conferendi gradus Academicos, solus Imperator.

Conferendi potestatem } juris dicendi } quilibet Imperii Princeps in } publicè docendi } suo territoriò.

Q. III. An valeant Academies à Papâ Romano non confirmate, (quales Helmstadiensis, Marpurgensis, &c.)? Resp. ante Repurgationem Evangelii confirmabantur etiam Academiæ à Papâ, hoc jus sibi tanquam Ecclesiasticum, aut illi valdè affine arrogante. Sed in Ecclesiis repurgatis ejecto per Pacif. Passav. Papæ dominio, confirmatione ejus nihil opus est. Ad confirmandas Academies nostras satis est in Imperatore potestatis.

1. Forma. Habet Imperator potestatem creandi Doctorem, Licentiâtum, Mag. &c. qui sunt gradus Academici. Et huc referri etiam potest jus creandi Poëtas.

2. Modus habendi. } (habet hoc jus Imperator tanquam Reservatum, quia pertinet ad dignitatem. Exercitium autem ejus communicare potest aliis. Et ita hoc jus acceperunt:

{ Duces Austriae.  
Collegia Facultatum in Academiis.  
Comites Palatini. Die Reichs Hoff-Grassen.

3. Q. Quisnam exerceat hoc jus in Academiis? Resp. In plerisque Academiis exercet hoc jus Academiae Cancellarius, vel ejus Procancellarius.

Cancellarius autem Academiae plerumque est Episcopus. Et olim fuit vicarius Papæ.

Hodiè verò in Academiis A. C. addictis meritò censetur esse Vicarius in hac re Imperatoris. Sed tamen quædam Academiae (ut Jenensis) absque interventu Cancellarii conferunt Gradus.

4. Q. An Academia, quibus ab Imperatore potestas creandi Doctores in certâ facultate concessa non est, eam possint exercere? Negatur.

5. Q. An Comes Palatinus possit Doctorem vel Magistrum creare in ditione Academicâ? Negatur.



# TABULA X.

## De Jure (V.) Legem universalem condendi.

Circa hoc jus notetur

I. *Distinctio Legum*, { *Universales* seu Imperiales, valentes in toto Imperio.  
 quæ in Imperio Romano sunt } *Provinciales* seu territoriales, valentes in singulis Provinciis seu territoriis:  
 vel } *Landrecht.*  
 { *Municipales*, valentes in Municipiis seu civitatibus municipalibus: *Stadtrecht.*

Hoc loco intelliguntur Leges Universales seu Imperiales, quæ continentur potissimum in Recessibus Imperii, in den Reichs-Abschieden.

II. *Modus habendi.* Talem universalem Legem ferendi potestas non est penes Imperatorem solum, ut Reservatum, sed penes eum & ordines Imperii simul: seu, est *jus Comitiorum.*  
 Plura dicemus in Tabulâ XXIX. de jure circa Comitia.

# TABULA XI.

## De Jure (VI.) Extremæ Provocationis.

In genere, quod cum quatuor sequentibus pertineat ad judicialia seu Jurisdictionem.

Jurisdictionem autem in Imperio Romano esse Regale Cæsaris, probatur è puncto, qui in Capitulationibus solet esse primus; ubi hæc ferè formalia leguntur: *Dasß wir insonderheit in dem heiligen Reich Frieden/Recht und Einigkeit pflanzen/aufrichten und verfügen sollen und wollen / dasß sie ihren gebühelichen Gang den Armen als den Reichen gewinnen und haben/te.*

Circa hoc jus notetur

*Provocationis* seu *Appellationis.* Est autem *Appellatio* h. l. *litis à judice* (1.) *inferiore ad superiorem.* (2.) *in judiciis humanis à parte litigante facta devolutio.*  
 Hinc patet: (1) cum à Cæsare malè informato ad meliùs informandum provocatur, non esse propriè appellationem ob defectum requisiti primi. Quid ergo est? *Supplicatio.* (2.) Cum ab homine ad Deum ipsum provocatur, non esse *Appellationem* hujus loci, ob defectum requisiti secundi.

*Extrema*, i. e. à qua non datur appellatio ulterior, scil. in iudicio humano.

In specie

I. *Nomen.* Vocatur *jus recipiendæ*

II. *Forma.* Quod Cæsar dicitur habere *jus extremæ provocationis*, id sic intelligendum est, quod possit ad Cæsarem appellari, non quidem ab iis Ordinibus, quibus & quatenus concessum est privilegium de non appellando, sed ab iis ordinibus immediatis, quibus id jus vel non est concessum, vel cum esset concessum, iterum amissum.

III. *Modus habendi.* Habet hoc jus Imperator ut *Reservatum.* Exercitium tamen ejus concessum est Statibus quibusdam per modum privilegii de non appellando. Quale adhuc hodiè habent Elector Saxonie, Brandenburgicus, Archiduces Austriæ.

IV. *Objectum.* Appellatio illa fit in causis secularibus. In Ecclesiasticis Pontificii summam jurisdictionem tribuunt Papæ. Nos eâ in re tribuimus aliquam Authoritatem Conciliis, sed inferiorem verbo Dei; Papæ nullam.



TABULA XII.

De Jure (VII.) Magistratum creandorum.

- Circa hoc jus notetur
- I. *Distinctio Magistratum, quorum alii sunt* { *Civiles, ac tales habentur, qui in Imperio Romano sunt in Judiciis Prætoriiis de quibus Tab. seq.*  
*Militares e. g. summus Dux Belli, Tribunus &c.*
  - II. *Habet hoc jus Imperator Romanus circa Magistratûs* { *Civiles eo modo, qui Tab. seq. aperietur.*  
*Militares tanquam Reservatum, in bellis scil. quæ geruntur publico Imperii nomine. Probari videtur per Recess. Anno 1594. s. Und ob wol auch vid. Lamp. part. II. c. 19. §. 22. p. 292. quia tamen non compertum habere se scribit, an consuetudo hinc Cæsari aliquid detraxerit.*

TABULA XIII.

De Jure (VIII.) circa Judicia Prætoria.

- Circa Judicia Prætoria considerare oportet eorum
- I. *Aulicum.* Quod Germanicè vocatur *der Reichs-Hoffrath*. Constitutio ejus (*Verordnung wegen des Reichs-Hoffraths*) ad totum Imperium pertinet. Probat per Capitulationem Ferdinandi III. art. 45. Constituitur autem partim ex Pontificiis, partim ex Augustanis, Spreng. pag. 74.
  - II. *Spirense.* German. *das Kaysersl. Kammer-Gerichte zu Speyer*. Constitutum fuit primum in Comitibus Wormatiensibus Anno 1495. Ex mutuâ Imperatoris Maximiliani I. & Statuum conventionione: Speid. Not. p. 166. Et eo tempore nondum certum & fixum habuit locum, fuitq; primum dicto Anno celebratum Francofurti. Sed postea Spira ipsi perpetua sedes nominata fuit, unde transferri sine venia Cæsaris & Statuum non potest. Vid. Speid. d.l. Dependet igitur ejus Constitutio à Cæsare & Statibus simul. Nec tantum quoad locum; sed etiam quoad formam & modum Processus. Lampad. p. 252. 253. Cæsar habet jus ordinandi Judicem Cameralem. Assessores autem ordinantur partim à Cæsare, partim ab Electoribus, partim à sex Statuum Circulis, Vid. Wehner. Observ. p. 91. An verò Jurisdictio fluat in Camera à solo Cæsare, an à Cæsare & Statibus simul, disputatur in utramque partem, quia nondum satis decisa est hæc quæstio: *An Cæsar cum Camera habeat concurrentem jurisdictionem*, ita sc. ut jure præventionis litem aliquam, antequam deferatur ad Camera, possit trahere in judicium suum aulicum? Hoc interim certum est, quod litem in camera jam inchoatam non possit inde avocare in Aulicum judicium, & probatur novissimè à Capit. Leopold. art. 42.
  - III. *Rotvillense.* German. *das Kaysersliche Hoffgerichte zu Rothweil*. Institutum est jam olim à Conrado IV. Imperatore solo, Ann. 1147. Speid. Notab. pag. 798. Dan. Otto p. 248. Plura de eo dicentur sub differentiis fol. seq.
- II. *Differentias seu discrimina.* Vide fol. seq.

Con.



Continuatio Tabulae praecedentis

II. Differentie seu discrimina trium judiciorum Pratoriorum hae sunt: Differunt	1. ratione fundationis seu institutionis.	Aulicum omnium est antiquissimum. Rotvulense constitutum est a Conrado IV. Imperatore Anno 1147. Spirense constitutum est sub Maximiliano I. Anno 1495.
	2. ratione Loci.	Aulicum est vagabundum & ambulatorium, quia sequitur Aulam Imperatoris. Sed { Spirense } fixam sedem habet { Spira. } { Rotvulense } { Rotvila. }
	3. ratione Causarum.	Aulicum tractat negotia ad Regalem Caesarum (non totius Imperii) potestatem spectantia: Praeterea jus dicit in Civilibus & Criminalibus. Camera jus dicit in Civilibus tantum, & quidem contentiosis: cum exceptione tamen quorundam casuum: Vid. Lamp. p. m. 261. Rotvulense jus dicit in Civilibus & Criminalibus; in contentiosis & voluntariis.
	4. ratione Personarum.	Aulicum & Spirense jus dicit omnium circulatorum personis, sed Rotvulense tantum personis quatuor Circulorum, nempe Suevici, Austriaci, Rhenani & Franconici.
	5. ratione Appellationis.	A Rotvulensi datur provocatio ad Cameraam. A Camera neq; ad Aulicum, neq; ab Aulico ad Cameraam appellari potest. Potest tamen peti revisio Actorum Camerae.

TABULA XIV.

De Jure (IX.) cognoscendi de Feudis Imperii Majoribus.

(Ecclesiastica Scepterleben/ (ut Episcopatus, &c.)

I. Distinctio Feudorum Imperii quorum quaedam sunt	Hic notetur	(Immediata)	Majora, i. e. habentia annexam Regalem dignitate:	* 1. De hisce cognitionem invasit Papa. 2. Et haec non possunt aperiri: quia per Electionem conferuntur, Electio autem non deficit. (Aperta Imperio per extinctionem alicujus Stirpis. * De his non potest disponere Imperator inconsultis Electoribus. Probatur per Capit. Leopold. art. 30. Controversa a Principibus litigantibus. So einem Theil zu/ und dem andern abgesprochen werden sollen. * Et haec sunt hujus loci.
			Minoras, i. e. non habentia annexam dignitatem regalem: Haec Camerae jurisdictioni subesse tradit Lampad. p. 263. contra Paurmeister.	
		(Mediata)		

II. Forma. Habet Imperator potestatem cognoscendi seu judicandi de feudis Imperio Romano (1.) immediate subjectis, & quidem (2.) majoribus (3.) Politicis seu secularibus (4.) de quorum successione diversi Principes inter se litigant. Probatur

I. Legibus (a) Constit. Frid. II. Anno 1236. (b) Ordnung des Regiments zu Wormbs Anno 1521. c. Ob auch Sachen. Verba legis haec sunt; Ob auch Sachen fürstlichen/Herzogthum/Fürstenthumb/Gravschafften etc. belangend/so vom Reich zu Lehen rühren/so einem Theil gänglich und endlich abgesprochen werden sollen/ derselben Erkantniß wollen Wir Uns hierinnen auch vorbehalten haben. (c) Ordinat. Cameral. Ferd. I. part II. tit. 7. cujus verba propè eadem.

II. Exemplis: Sic Sigismundus Imperator Electoratu Saxonico infeudavit; post obitum Alberti, Fridericum Bellicosum Marchionem Misniae; Lipsiens. Academiae Fundatoré.

III. Modus habendi. Hic quaeritur maxime: An solus Imperator absq; interventu Parium Curiae (des Reichs Mannen, i. e. Procerum Imperii, vel aliorum Statuum parilis dignitatis cum litigantibus) in hoc negotio judex esse possit? Affirmat Reinking. Negat Limnaeus. Qui negativam tuentur, privilegium illud Principum, vi cujus in hoc judicio adscisci debeant, (das Fürstenrecht) urgent. Contrariae sententiae Patroni hoc Privilegium negant. Haec quaestio maxime mota & agitata est occasione Successionis Juliacensis.



TABULA XV.

*De Jure (X.) in bannum declarandi.*

- Hic notetur
- I. *Distinctio Banni.* *Ecclesiasticum*, Kirchenbann/ & simpliciter, Bann. *Politicum*
    - Generale*, valens per totum Imperium Romanum, die Oberacht/vel, Aecht und Oberacht des Reichs. Et hæc significatio est hujus loci.
    - Speciale*, valens tantum in certis districtibus, e. g. Bannum judicii Rotvvilensis.
  - II. *Forma.* Habet Imperator potestatem violatores pacis publicæ declarandi in Bannum, in die Aecht und Oberacht zu erklären.
  - III. *Modus habendi.* Cæsar exercet hoc jus interdum per Cameram. Sed Camera non potest proscribere Statum Imperii inconsulto Cæsare: nec quenquam in causis majoris momenti à Banno absolvere. Lampad. p. 266.

Quæritur hic: *An possit Imperator Principem Imperii declarare in Bannum inconsultis Electoribus, qui non sunt complices?* Resp. Hæc quæstio maximè cœpit agitari in utramvis partem occasione banni, quo Fridericus Palatinus, qui se Regem Bohemiæ creari contra Ferdinandum passus erat, proscriptus est. Decisa autem postea videtur negativè in Capitul. Ferdinandi III. art. 31.

TABULA XVI.

*De Jure (XI.) veniam ætatis dandi.*

- Hic notetur
- I. *Forma.* Habet Imperator jus minorennibus concedendi jura Majorennium. Nam hoc vocatur veniam ætatis dare.
    - Minorenes vocantur, qui intra ætatis annum XXV. sunt constituti.
    - Jura Majorennium sunt, quod ipsi sunt liberi à Curatoribus, rerumq; suarum administrationem suscipere ipsi possunt.
    - Nota: Venia ætatis dabatur olim maribus non infra vigesimum annum positis per legem quandam è lib. II. Cod. Sed huic legi Imperatores hodierni se non obstringunt. Esse autem hoc jus Cæsaris probatur
      - 1. Quia versatur circa privilegia.
      - 2. Ab exemplis.
 

Wenceslaus	}	veniam ætatis dedit.	{	Ottoni Brunsvicensi.
Maximilianus				Ulrico Wittenbergensi &c.
- Vide Spreng. in Synops. p. 88.
- II. *Modus habendi.* Habet hoc Jus Imperator per totum Imperium independenter; Quilibet autem Princeps in suo territorio dependenter.



TABULA XVII.

De Jure (XII.) famam restituendi.

- Hic notetur.
- I. *Forma.* Habet Imperator potestatem, eos Imperii Rom. subditos, qui semel infames facti & declarati sunt, restituendi in pristinum existimationis statum.
  - II. *Modus habendi.* Ubi Q. An hoc jus possit exercere Imperator inconsultis Statibus? Negat Limnaeus.

TABULA XVIII.

De Jure (XIII.) absolvendi à juramentò.

- Hic notetur.
- I. *Forma.* Habet Imperator potestatem absolvendi aliquem à juramentò ad effectum agendi. i. e. Einem seine gegebene Urfehde gegen dem Herrn/ so ihn also verursehdet hat / zu relaxiren/damit er sich gegen selbigen Rechtsens gebrauchen möge. Dan. Otto. p. 265.
  - II. *Modus habendi.* Hoc Jus exercet Imperator per Cameram. Vid. Ord. Cam. parte II. tit. 24. Otto d. l.

TABULA XIX.

De Jure (XIV.) Moratoria concedendi.

- Hic notetur.
- I. *Definitio.* Moratoria hinc vocantur literæ, quæ conceduntur à Majestate debitori ob justam causam, cum hoc effectu, ut ille habeat inducias, ne intra certum tempus indultum (quod plerumq; quinque annorum esse solet) molestiam illi creent Creditores, sed ipse interim respirare possit meditando rationes solvendi, & exigendo debita, quibus alii ipsimet devincti sunt. Vid. Wehner, Observ. p. 31. 32.
  - II. *Synonymia.* Vocantur rescripta Moratoria: Literæ moratoriæ: Quinquennales induciæ. Germ. Quinquennel/oder Anstands-Brieff. (Vid. Speid. p. 576.) Eisen Brieffel unde, qui adiguntur ad petenda talia moratoria, dicuntur eisen werden.
  - III. *Distinctio:*
    - Legem circa literas moratorias condendi. Hoc jus est Comitiorum, & de eo hic non sumus solliciti. Tales Leges reperiuntur in Recessibus sub tit. von den verdorbenen Kauffleuten.
    - Aliud est Jus. Certis personis moratorias literas concedendi. Et hoc jus est hujus loci.
  - IV. *Forma.* Habet Imperator potestatem debitoribus concedendi literas moratorias.
  - V. *Modus habendi.* Habet hoc jus Imperator *independenter*, & ita, ut tales literæ valeant per totum Imperium Romanum. *Dependenter* autem quilibet Princeps imperii in suo territorio: sed horum literæ non valent extra territorium ipsorum.



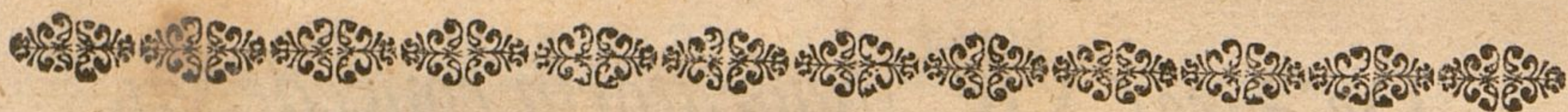


# TABULA XX.

## De Jure (XV.) circa vias publicas.

- I. *Objectum.* Quod sunt Vix publicæ. Vocantur aliàs viæ Regiæ, Prætorix, Consulares, militares. Germ. Heerstrassen / Kaysersliche Strassen / offene Strassen / Landstrassen / des heiligen Reichs Strassen / Geleits Strassen.
- II. *Distin-ctio Juris circa vias.* Quod duplex: Regale
- Minus*, quod consistit in securitate viis publicis præstandâ. Et tale jus refertur inter jura territorialia, quæ quilibet Princeps habet in suo territoriò.
  - Majus*, quod consistit in obligatione & coactione Principis cujusq; seu Magistratûs in territoriò, ut vias publicas tutas reddant. Et hoc est hujus loci.
- III. *Modus habendi.* Habet hoc jus Imperator non solus, sed cum Ordinibus simul, tanquam *jus Comitiorum*. Probat per N. A. Augspurg. Anno 1559. s. Als wir uns auch; ubi hæc verba: sehen / ordnen und wollen wir / wofern von Churfürsten / Fürsten / Ständen oder einer Obrigkeit / die seywer sie wolle / iemand Geleit gegeben / und derjenige darüber auff der selben Churf. Fürsten / Ständen oder Obrigkeit Geleit: Strassen thätlich ergriffen und beschädiget / daß der Stand / so solch Geleit gegeben / nach Gestalt solches Geleits dem Beschädigten seines Schadens Erstattung zu thun schuldig seyn soll.

Hic notetur



# TABULA XXI.

## De Jure (XVI.) circa flumina.

- I. *Distinctio juris circa flumina.* Quod duplex: Regale
- Minus*, quod consistit in securâ navigatione fluminibus præstandâ. Et tale jus referendum est inter jura Territorialia.
  - Majus*, quod consistit in obligatione Dominorum cujuslibet territorii, ut fluminibus securitatem illam præstent. Et hoc est hujus loci.
- II. *Modus habendi.* Tale Jus similiter, ut præcedens, est *jus Comitiorum*. Lampad. p. m. 216. 217. Ratio peti potest à Comparatis: Parium enim eadem est ratio.

De hoc jure notetur

TAB. XXII.



# TABULA XXII.

## De Jure (XVII.) circa Monetam.

Circa monetam notetur Diffinitio Jurium, nempe,

- I. *Legis monetaria condenda.* Et hoc est *jus Comitiorum*. Probatur
  - I. per praxin. In Comitiiis enim creberrimè agitur de legibus monetariis. Unde monetaria causa vocatur communis Comitiorum materia.
  - II. per capitulationem Ferdinandi III. Art. 36. Und nachdem im Reich viel Beschwerung und Mängel der Münz halben bishero gewesen und noch seyn/wollen Wirs denselben zum förderlichsten mit Rath der Churfürsten / Fürsten und Stände des Reichs zuvor kommen/und in beständigliche Ordnung und Wesen zu stellen/möglichen Fleiß anwenden.

NB. Cura monetæ publicæ etiam unicuiq; circulo demandata est in suâ regione. Speid. Notab. p.585.
- II. *Moneta cudenda.* Hoc Jus independenter est penes *Imperatorem*: Dependenter penes *Statum*, qui hoc jus, die Münzgerechtigkeit / obtinuerunt vel per privilegium, vel vi præscriptionis. Vid. Speid. Notab. p.671.
  - 1. Cum hoc jure nulli Statui conceditur potestas juris hujus exercitium elocandi, und Mercans daraus zu machen. Probatur per Recept. Spir. Anno 1570. §. Als denn auch die Münzgerechtigkeit keine Mercans.

NB. 2. Quidam jus { monetariam legem condendi } vocant { *moneta.*  
                   { monetam cudendi }            { *jus monetandi.*
- III. *Privilegii cudenda moneta aliis concedendi.* Hoc est penes Imperatorem & Electores junctim. Prob. per Capit. Ferdinand. III. art. 37. & Leopold. art. 34.

# TABULA XXIII.

## De Jure (XIIIX.) circa vectigalia.

De hoc jure notetur

- I. *Forma*: Quæ consistit in vectigalis novi institutione, aut veteris auctione.
- II. *Modus habendi.* Hoc jus non est penes Imperatorem solum, sed penes eum & Electores junctim.
  - 1. Per R. A. Regenspurg 1576. s. weiters seynd.

Probatur { 2. Per Capitul. { Ferd. III. art. 20.  
                                   { Leopold. art. 21. cujus verba operæ pretium est considerare:

Keinen Zoll von neuen geben/nach einige alte erhöhen / oder prorogiren lassen / auch vor uns selbst keinen aufrichten/erhöhen oder prorogiren/ es seyen dann die Benachbarte und interessirte Stände/ und dero erforderes auch in gebührende Consideration ziehendes Gutachten vorhero darüber vernommen / und hernach aller und ieder 7. Churfürsten Wissen/Willen/Zulassen und Collegial-Rath mit einhelligem Schluß also und dergestalt vorgangen / daß keines Churfürsten Widerwort oder Dissens dagegen.



# TABULA XXIV.

## De Jure (XIX.) circa Collectas.

I. *Distinctio* *Imperialis*  
*Collectarum* seu Generalis, } Imperatore } Imperialibus aut  
 Alia Col- Reichssteuer/ } quæ imponitur } Statibus } subditis Imperii  
 lecta est } Provincialis Land } ab } Principe Imperii } Provincialibus.  
 Steuer

\* Imperialis Collecta hujus est loci.

Duo sunt. 1. Nach dem gemeinen Pfennig / juxta communem Denarium;

2. Nach dem Römerzug/ secundum expeditionem Romanam.  
 Ubi in specie vom Römerzug notetur:
1. Römerzug olim vocata est expeditio Romana seu Comitatus, qui Romano Regi Romam pro consequendâ Coronâ Imperii Romanæ eunti præstandus fuit. Wehner. Obl. p. 574.
  2. De Consuetudine autem hodiernâ ist der Römerzug eine grosse taxfere Hülffe am teutschen Kriegs- Volk zu Ross und Fuß/ Wehn. d.l. vel in æquivalenti pecuniâ.
  3. Dividitur Romana expeditio (ein Römerzug) in simplam, dimidiam & duplam. In simplam, (auf einen einfachen Römerzug) computantur 20000. zu Fuß und 4000. zu Ross auf 6. Monat. Unde facile intelligitur, quanta sit expeditio dupla & dimidia.
  4. Hæc collecta in pecuniâ sic computatur, ut pro singulis equitibus solvantur 12. fl. pro singulis peditibus 4. fl. Wehner p. 575.
  5. Hodie desit mos Coronam Imperialem Romæ petendi. Et nomen quidem, des Römerzugs/ retinetur, sed applicatur aliis collectis pro necessitate Imperii indictis, & simili collectandi modo impositis. Wehner. d.l.

De hoc jure notetur

II. *Distinctio*  
*modorum*  
*Collectæ*  
*Imperialis*. Qui

Differunt ratione

1. *Personarum*. Collecta, nach dem gemeinen Pfennig imponitur immediatè subditis omnibus Imperii Romani secundum proportionem facultatum, ut pendant pro 1000 fl. 1. fl. quotannis. Collecta verò nach dem Römerzug / imponitur immediatè Statibus ipsis juxta matriculam Imperii, nach des Römischen Reichs Anschlag.
2. *Modi exequendi*. Collecta nach dem gemeinen Pfennig exigitur per viros ad hoc destinatos, quos Schatzmeister & Pfennigmeister vocamus, Wehner. p. 586. Sed collecta nach dem Römerzug exigitur per ipsos Status tanquam executores à suis Subditis hæc conditione, ne à subditis hoc nomine ultra summam in matriculâ Imperii designatam quicquam exigant. Et hæc exactio vocatur *subcollectatio* Vid. Wehner. p. 585.
3. *Mutabilitatis*. Collecta nach dem gemeinen Pfennig/ quia fit statim in partes mininas, est valdè mutabilis & ideo ferè in desuetudinem abiit. Non verò perinde collecta nach dem Römerzug.

III. *Fines præcipui Collectarum Imperialium.*

1. Propter bellum, ut Türckensteuer.
2. Ad exstructionem fortalitorum, Baugeld.
3. Ad demolienda castra bannitorum.
4. Ad Legationes. Legation- Kosten: &c.

IV. *Modus habendi.*

Jus collectas Imperiales imponendi est penes Comitiam.

Probatur

1. Praxi nunquam non in Comitibus de contributionibus & modo contribuendi agitur. Unde Jovius dixit: Pecuniam esse summam Comitiorum Germanicorum.
2. E. N. A. Wormbs 1495. N. A. Trier und Cöln 1512. G. und damit. N. A. Regensburg 1522. s. und damit solcher. N. A. Augsp. 1548. s. Ferner haben Wir aus Gnädigster zc.



TABULA XXV.

De Jure (XX.) dandi Civitatem.

Circa hoc jus notetur

- I. *Homonymia.* { Bürgerrecht geben/h. e. ex non Cive facere Civein.  
Jus Civitatis }  
dare signifi- { Stadtrecht geben/h.e. ex non Civitate facere Civitatem: Et ita h. l.  
cat
- II. *Synonymia.* Synonyma sunt: Stadtrecht/Marcrecht/Willführ/Weichbild, teste Besold. in Thes. pract. f. 869. è Gryphiandro.
- III. *Forma.* Habet Imperator jus dandi Civitatem, h. e. ex communitate, quæ nondum est Civitas, faciendi civitatem, eiq; dandi privilegia civitatis, ut possint mœnia circumducere, extruere curiam, habere Consules, Senatores, qui iterum conferre possint das Bürgerrecht.
- IV. *Modus habendi.* Hoc jus est *Reservatum* Imperatoris.  
Probatur { 1. ratione, quia spectat ad Privilegia. Lampad. 213.  
2. exemplo. Maximilianus I. Albertum Comitem Mansfeldensem, vico cuidam prope Islebiam jus Civitatis dare volentem Anno 1514. 6. Febr. mandato Inhibitorio prohibuit his verbis: Wann nun dir/noch iemands anders nicht geziemet Stadtrecht oder anders/das der hohen Obrigkeit / ohne sondere Erlaubniß aufzurichten/ so befehlen &c. Wehner. p. 623 Besold. Thes. pract. f. 169.  
Potest interim Imperator hoc jus aliis impertiri. Sic Ludovicus IV. concessit hoc jus Burggravio de Nürnberg. Et Ludovicus Imperator Gerardo Spirensi das Dorff Uderheim zu einer Stadt zu bauen. Limnæus.

TABULA XXVI.

De Jure (XXI.) dandi nundinas.

Circa hoc jus notetur

- I. *Homonymia.* { *Privilegiata* seu solennes; (quidam Mercatum generalem vocant.) Germani Messen. Cum enim Nundinæ in certo aliquo festo, ubi maxima populî confluentia fieri solet, haberentur, in eoq; Missæ celebrarentur, factum est, ut ipsæ Nundinæ Missæ dicerentur. Et hæc significatio hujus est loci.  
Nundinæ sunt vel { *Fahrmärcht.* Hoc jus tanquam Consequens civitatis condendæ pertinet ad Imperatorem; sed hoc nunc Principes sibi sumunt. Besold. Thes. pract. f. 632.  
Non privilegiata }  
seu non solennes (mercatus }  
speciales: ) { *Wochenmärcht.* Has instituire licet civitatibus, etiam absq; Domini superioris præscitu: cum non tam mercatus quam annonæ gratiâ introductæ sint. Besold. d. l. f. 634.
- II. *Synonymia.* Nundinæ (in genere) vocantur mercatus.
- III. *Forma.* Habet Imperator potestatem jus dandi Nundinas solennes seu *privilegiatas* Marcgerechtigkeit/h. e. nundinis certa privilegia concedendi, vi quorum v. g. conceditur publica securitas iis, qui mercatus causâ in nundinis conveniunt, ut ibidem intra dies nundinarum, i. e. antequam earum finitarum signum per Campanam detur, sub prætextu civilis seu privati debiti, conveniri, carcerari vel arrestari nequeant. Besold. Thes. pract. f. 633.
- IV. *Modus habendi.* Habet hoc jus Imperator ut *Reservatum*, quia pertinet ad privilegia Lampad. p. 213. Non tamen dari solet inauditis civitatibus vicinis, quarum interesse posset. Wehner. p. 496.



TABULA XXVII.

De Jure (XXII.) Stapularum.

I. *Synonymia.* Jus Stapulæ Germ. vocatur *Stappel* vel *Staffel-Gerechtigkeit*. Item *freye Mies* derlage. Jus Emporii. Vid. *Befold. Thes. pract. f. 866. 867.*

II. *Etymologia.* Stapula est è Gallico *Estable*, & hoc è Latino *Stabulum*. Sic autem vocatur forum seu locus publicus, quo Principis autoritate & privilegio, vina, frumenta, aliaque merces exoticæ vendendi causâ convehuntur. *Speid. not. p. 867.*

III. *Forma.* Habet Imperator potestatem alicui civitati concedendi Jus Stapulæ. Hoc autem jus consistit præcipuè in duobus privilegiis adversus jus commune.

Hic notetur

NB. Nam (1.) Cum jure communi liber sit usus commerciorum & navigationum, qui adeptus est jus stapulæ vel emporii, is cogere potest transeuntes, ut apud se per dies certos subsistant, & merces suas divendant. Vid. *Befold. fol. 866.*

(2.) Qui vehunt ejusmodi merces, hi ad evitandam istam expositionem non possunt quærere novas vias: *Befold. f. 867.*

IV. *Modus habendi.* Hoc jus est *Reservatum* Imperatoris. Probatur (1.) ratione, quia pertinet ad privilegia. *Lampad. p. 213.* (2.) Exemplo. Cum Elector Palatinus Rheni Anno 1575. *Oppenheimii* ejusmodi jura Stapulæ usurpare cœpisset, per *Spirenses* obtento mandato Cæsareo pœnali sine clausulâ ei inhibitorium id fuit. *Wehn. obs. p. 611.* Veruntamen non licet Imperatori sub nomine *der Stappel-Gerechtigkeit* novum vectigal introducere. Probatur per *Capitul. Ferdinand. III. Art. 20. & Leopold. art. 21.*

V. *Nomina Civitatum in Imperio Romano, quæ privilegium Stapulæ adeptæ sunt.* Habent hoc privilegium ad

{ Rhenum: *Colonia, Moguntia, Spira.*

{ Mosellam: *Treviri.*

{ Danubium: *Ratisbona, Ingolstadium, Passavium.*

{ Visurgim: *Brema.*

{ Albim: *Magdeburgum & Hamburgum.* *Speid. p. 867.*

NB. Quarundam ex his civitatibus jus non nisi ad esculenta, quandoque; etiam ad alias merces certas extenditur. *Befold. 867.*

TABULA XXVIII.

De Jure (XXIII.) Ferias generales constituendi.

I. *Objectum hujus juris.* Versatur hoc præcipuè in reformatione Calendarii.

II. *Subjectum:* Quæri cœpit: *An hoc jus penes Papam, an penes Imperatorem esset?*

Hic notetur

Rationes] (pro Papa (1.) Quod emendatio temporum in V. T. penes Pontifices fuerit. (2.) Quod penes eosdem quoque fuerit apud Ethnicos. Unde existimant, reformationem Calendarii olim à Julio Cæsare, non ut ab Imperatore, sed ut à Pontifice Maximo, fuisse susceptam.

(pro Cæsare (1.) Quia Julius Cæsar (ut Imperator) olim emendavit tempora. (2.) Quia canon Paschalis Synodi Nicenæ non Papæ, sed Constantini Imperatoris, qui Synodo præfuit, & Patrum decreto conditus fuit (3.) Quia Carolus Magnus Calendarium pariter & nomina Mensium Germanis dedit.

III. *Res gesta:* Reformavit Calendarium Georgius XIII. Anno 1582. sublatis uno momento è mense Octobri diebus 10. Misit hanc emendationem Rudolpho II. Imperatori, ut susciperetur in Imperio Romano-German. tempore Comitiorum, Augustanorum. Contradixerunt Protestantes, & hoc jus Cæsari vindicarunt. Ipsi pro se repudiarunt. Cæsar negotium distulit; in Camerae judiciis Calendarium vetus servari mandavit: &c.

TAB. XXIX.



# TABULA XXIX.

## De Jure (XXIV.) circa Comititia.

Circa hoc jus notetur

I. *Distinctio Comitiorum in Imperio Rom. Quæ sunt vel*

*Universalia* Reichstäge. De quibus hoc loco. Ubi scil. non tantum Imperator, sed etiam Status Imperii omnes conveniunt ad deliberandum &c. sive per se, sive per Legatos.

*Particularia* { *Selectorum* ex universo Imperio. Talia Comititia vocantur Deputation - Täge.  
*Electorum* ad eligendum Imperatorem.  
 Vocantur & Comititia Imperatoria. Wahl - täge.  
 alias res deliberandas: Collegial - Täge.  
*Certi Circuli, Kreis - Täge.*

II. *Forma. In Comititiis universalibus Imperator*

Solus habet jus

*Indicendi* Comititia ista, den Reichstäg auszuschreiben.

NB. Sed requiritur { 1. Ne indicantur extra fines Imperii.  
 2. Prævious consensus Electorum,

juxta Capitul. Leopoldi Art. 17. Und sonderlich keinen Reichstag aufferhalb des Reichs Teutscher Nation. auch ehe und bevor Wir darzu umb der 7. Churfürsten Consens und Bewilligung durch sonderbahre Schickung angehalten/und Uns mit denselben so wohl der Zeit/als Wahlstadt vergleichen/ oder sie von sich selbst den Reichs Angelegenheit halber Uns darumb unterthänig angelanget und erinnert/vornehmen oder auszschreiben.

*Proponendi*, Die Proposition zu thun. Id quod solet facere { de scripto :  
 per alium.

non solus Jus decidendi; sed hoc jus inter Imperatorem & Status est divisum, sic, ut Imperator solus tantum possit, quantum reliqui status junctim.

Nota: Hæc sententia est media & optima inter duas extremas seu malignantes. Quarum una nimium Cæsari tribuit, quasi ille solus possit omnia; altera parum, & est Hippolithi à Lapide, quasi Cæsari in Comititiis nihil aliud competat, quam directorium & ultimum votum. Sed mediam atq; adeo meliorem sententiam defendunt Limnæus, Wehnerus, Lampadius, p. 162. & alii.



# TABULA XXX.

## De Jure (XXV.) Postarum.

- Hic notetur*
- I. *Descriptio*: Postæ sunt equi & homines certis in locis dispositi, qui permutari queant ad iter die noctuq; sine intermissione continuandum.
  - II. *Etyologia*. Sic dicuntur quasi positæ vel collocatæ certis in locis.
  - III. *Homonymia*. Postæ sunt } *Universales*, Reichsposten, de quibus h. l. *Particulares*, Landposten. Principes in suis ditionibus habere possunt postas particulares, quæ respectu universalium sunt privatæ.
  - IV. *Synonymia*. Vocatur Postæ &  *cursus publicus*, itē *Evectionis*.
  - V. *Finis*, ut celeriter } resciscatur, quid rerum geratur in variis partibus Imperii: mandata deferantur per Imperium.
- Juris hujus*
- Forma*. Imperator habet jus Postas universales per Imperium Romanum instituendi.
  - Modus habendi*. Habet hoc jus Imperator ita, ut deliberationes de Postis etiam in Comitibus tractentur.
- NB. Probatur
- (1.) per Informationem Bohemicam Matthiæ apud Reinking. p. 643 Ubi Imperator asseverat, daß die Kaysersliche Hoff-Post Ihrer Majest. und des Königlich Reichs hohes regal sey.
  - (2.) Per R. A. Nürnberg 1522. §. Item ist bedacht. & Speyer 1542. s. damit man auch iederzeit.
  - (3.) Exemplo Anno 1579. Quidam generales Postas per Belgium & Italiam suis sumptibus constituere ausus, prohibitus est à Cesare.

# TABULA XXXI.

## De Jure (XXVI.) Represaliarum.

- Hic notetur*
- I. *Synonymia*. Represaliæ etiam vocantur pignorationes Rechtliche Hemmungen. Aufshaltung.
  - II. *Discrimen* inter Represalias, quæ sunt hujus loci, & Arrestum vulgariter dictum.
- Differunt autem*
- 1. *Objecto* } Arresto vincitur debitor ipse vel ejus bona. Represaliis vincitur subditus (vel ejus bona) Principis aut Reipublicæ debentis.
  - 2. *Forma*. } Arresto vetatur corpus vel bonum loco moveri. Represaliis attinetur & ducitur in locum securum.
- III. *Divisio Represaliarum*.
- 1. *Ratione Objecti*. } *Personas seu corpora*: ἀπορρησία Verstrickung. Represaliæ fi- *Bona*: ἐνεχυρασμός, Pfandung.
  - 2. *Ratione conditionis in* } *Cives* *Extros* } h. e. subditos Principis aut Status } Imperii *externi*.
- IV. *Historia*. Olim Justinianus vetuit pignorationes (in Cives), quia voluit controversias potius judicialiter expediri, quam ejusmodi violentiâ & quasi bello. Medio tempore apud Germanos, cum adhuc valerent diffidationes inter Principes Imperii, valuerunt quoq; inter eosdem pignorationes. Sed ead. hodiè unâ cum diffidationibus sublata sunt, per R. A. Speyer 1570. s. wenn auch die Arresta. Itaq; supersunt Represaliæ tantum in exteros.
- V. *Forma*. Sed has usurpare nemini licet, nisi habeat licentiam ab Imperatore vel Imperio.



# TABULA XXXII.

## De Jure (XXVII.) Belli.

Circa hoc jus notentur

- I. *Distinctiones* Belli. Bellum distinguitur ratione
- |                                    |   |  |
|------------------------------------|---|--|
| 1. <i>Formae</i> in                | { | Offensivum   |
|                                    |   | Defensivum   |
| 2. <i>Causarum</i> efficientium in | { | <i>Externum</i> , quod geritur ab Imperio, Imperatore vel Statibus adversus hostem externum.         |
|                                    |   | <i>Internum</i> , quod geritur inter Imperatorem & Statum; vel inter Statum & Statum Imperii Romani. |
- II. *Applicationes* harum distinctionum, quae consistunt in seqq. positionibus.
- I. Bellum offensivum in externos nomine Imperii decernere est jus Comitiorum. Probatur per *N. A. Wormbs* Anno 1495. §. Auch sollen wir. per Capit. Ferdinandi III. art. 11.
  - II. Bellum offensivum Status in externos licitum est illis per jura, quae habent, Majestatis. Lampad. p. m. 296. n. 9.
  - III. Bellum offensivum Status in Statum olim licitum fuit sub conditione, ut diffidatio triduo ante mitteretur. Probatur per A. B. tit. 17. Hodiè illicitum. Judicio enim, non armis experiendum esse, probatur per *N. A. Augspurg* 1548. §. Als weiland & seq.
  - IV. Bellum defensivum pro Imperio contra externum expedit Imperator arbitrata suo. Lampad. p. 290. Probatur ex Capit. Ferdinand. III. art. 11. in fine.
  - V. Bellum defensivum contra externum etiam Status non moniti à Caesare suscipere possunt, sed tenentur rem ipsi significare. Probatur per *N. A. Augspurg* Anno 1555. §. Und sollen in obergehsten Fällen.
  - VI. Bellum defensivum Statui contra Statum licitum est: per ord. Cameral. Vid. Lampad. p. 295.
  - VII. Bellum defensivum Statui contra Imperatorem, quàm talem, non licet, nisi is eo bello pacta, capitulationes aut statum publicum sollicitet.

# TABULA XXXIII.

## De Jure (XXIIX.) Fæderum.

Hic notanda est

- I. *Distinctio Fæderis*. Quod in Imperio Romano est vel
- |   |   |
|---|---|
| { | <i>Universale</i> , quod scil. nomine totius Imperii sancendum est ab Imperatore. |
| { | <i>Particulare</i> , quod sancit Status Imperii per se.                           |
- II.  *Applicatio* hujus distinctionis. Quae consistit in his positionibus:
- I. Fædus universale decernere est jus Comitiorum. Probatur per *N. A. Wormbs* Anno 1495. §. Auch sollen wir. Et quanquam hoc jus postea in Capit. Ferd. III. art. 7. contractum est ad Consensum Electorum cum Caesare: Comitibus tamen iterum est redditum per Pacification. Osnabr. e. 8. & ita confirmatum in Capit. Leop. art. 10.
  - II. Fæderis particularis ineundi jus habet quilibet Status pro se, dummodo nequid in- eat contra Imperatorem aut Imperium. Probatur maximè per Pacif. Osnabr. d. 1.

TAB. XXXIV.



TABULA XXXIV.

De modo perveniendi ad Imperium: Qui modus est Electio.

Circa Electionem Imperatoris Rom. consideranda sunt tres quaestiones.

I. An sit? Seu, An Imperium Roman. hodie sit Electivum? Affirm.

Rationes (1.) Qui si successivum esset, mortuis Imperatoribus succederetur vel ex testamento vel ab intestato. Sed nec ex testamento (nullum enim ostendi potest:) nec ab intestato (quia Carolo V. successit Ferdinandus frater, vivo Philippo Caroli filio) Ergo.

(2.) Quia singulorum Electiones demonstrari possunt ex historia.

(3.) Quia jurant in Capitulationibus, daß sie sich keiner Succession oder Erbschaft anmassen oder darnach trachten wollen. Adde hoc, quod utantur titulo Erwehltter Römischer Kaiser.

(4.) Quia alias non opus esset Electorum conventu ad eligendum. Ipsorum Electorum dignitas esset nomen sine re: non posset evenire dissensio in suffragando, quæ omnia absurda & experientia contraria.

Nec obstat: Jam inde ab Alberto II. ad Leopold. I. continuâ serie pro annos 220. Imperatores omnes, numero XI, ex eadem familia Austriacâ fuisse.

Nam (1.) Causa hujus in eadem familia permansionis non fuit successio, (ut probatum est per rationem primam,) sed iustis ex causis facta, libera tamen, Electio. Causæ autem, quæ hæcenus moverunt Electores ad persistendum in hac familia, fuerunt præcipuè, (a) quia nulla familia Turcæ, qui gravissimus est Imperii Rom. hostis, potentiùs resistere potest; (b) quia nulla familia dignitatem Imperii valdè pauperis meliùs sustinere potest.

(2.) Neq; lex, neq; consuetudo obligat Electores ad familiam Austriacam. Non lex, quia talis nulla existit. Non consuetudo, quia vis ejus per art. Capit. [de quo ratione 3. dictum,] tollitur.

II. Quid sit? Definitur Electio à Sprengerò c. 4. p. 130. quod sit actus legitimus, quo (2.) personæ idoneæ administratio Imperii Romani (3.) juxta præscriptam Aureæ B. formam (1.) per Electorale Collegium aut partem illius majorem confertur.

In hac definitione differentia petitur (1.) à personis eligentibus: (2.) à personâ eligenda: (3.) à modo eligendi. Unde de his singulis seorsim erit agendum.

I. Persona eligentes sunt Collegium Electorale, in quo hodie sunt octo, de quibus suo loco. Tab. XLIV. & XLV.

Quod in definitione dicitur de majori parte, illud considerabimus Tab. XXXVI. sub concomitante 4.

II. Persona eligenda, seu is, qui eligitur, debet esse

1. Sexus, Mas. Fœminarum enim non nisi in successione quibusdam habetur ratio.

2. Nationis, Germanus. Probatur [1.] è sanctione quadam Ottonis III. cujus mentionem faciunt Spangenberg c. 153. Chron. Mansf. Philipp. IV. Chron. p. 608. & alii [2.] è testimonio Moguntini Electoris & Principum Imperii apud Sleidan. I. I. & VIII.

ratione 3. Dignitatis, Princeps. Olim in Comites etiam [ut in Wilhelmum, Rudolphum, Adolphum] collata fuit Imperatoria potestas. Hodiè vix admittet Status Rom. Imperii, ut alius, quam Princeps eligatur.

4. Status, Laicus, non Clericus. Probatur per Land- und Lehnrecht I. I. c. 2.

5. Religionis, Christianus. Probatur per legem des Schwabenspiegels lib. I. c. 21. & Sachsenspiegel I. III. art. 54.

6. Aetatis, nihil certi est definitum.

III. Modus eligendi, de quo Tab. seqq. XXXV. & XXXVI.

III. Quotuplex sit? Vid. Tab. XXXVII.

TAB. XXXV.

Modus Electionis in Actibus constituitur, qui Electionem vel



(25.)  
**TABULA XXXV.**

De modo Electionis. Cujus pleraq; continentur in A. B. tanquam norma.

1. *Locus*, quo convocandi sunt Electores: qui } ordinariè est Francofurtum ad Moenum per A. B. tit. 1. §. *Uber dieß sehen und ordnen wir auch &c.*  
 } extra ordinem & propter impedimenta potest esse & alia urbs, neq; hoc est contra A. B. ut patet ex verbis tit. 28. *es wäre denn ic.*

I. *Convocatio.*  
 Ubi notetur

2. *Tempus.* Intra mensem, quàm de morte Imperatoris cognitum est, Moguntinus convocat reliquos Electores, juxta A. B. tit. 1. §. *Uber das/* ut modò. Ob gravem tamen causam tempus hoc potest prorogari, ut factum meminimus in Electione Leopoldi.

3. *Persona convocans:* quæ est Elector Moguntinus, tanquam Collegii Decanus. Probatur per A. B. tit. 1. §. *Wenn es aber ic.* vel etiam tanquam *Archicancellarius Germaniæ.* Probatur è simili causâ per R. A. Anno 1555. f. 458. *So sich dann ic.*

(1.) *Antecedunt:*  
 Hi sunt

Hic quaritur (1.) *An inde competat Moguntino aliquod in ceteros Imperium?* N. Nam eo officium negligente, ceteri non vocati convenire possunt ad eligendum per A. B. §. cit. *Wenn es aber.*

(2.) *An Moguntinâ sede vacante Capitulum habeat jus convocandi?* N. Quia privilegium hoc est personale, & competit Moguntino, ut Principi Imperii simpliciter, non ut Personæ Ecclesiasticæ: Spreng. p. 142.

II. *Salvus conductus.* Debetur ille Electoribus aut eorum Legatis, si velint, ab omnibus iis, per quorum territoria proficiscuntur per A. B. tit. 1. ab initio.

III. *Comparitio:* } *Immediata & in propriâ personâ.*  
 quæ vel }  
 } *Mediata: cujus*  
 } *duo modi*  
 1. Si quis Coelectori permittit suffragium suum; quo in casu Elector duo habebit vota.  
 2. Per Legatum, sed cum perfectissimâ plenipotentiâ, (h. e. non restrictâ ad certam familiam l. personam,) cujus formula habetur in A. B. tit. 19. instructum. Mentio hujus plenipotentiæ est in A. B. tit. 1. §. *Uber das & §. Und welcher.* Unde nec per literas suffragium mitti potest, quia tale votum est restrictum.

Hic quaritur (1.) *Quid si quis Elector planè non compareat, aut compareat quidem, sed ante actum eligendi destituat suum locum?* Resp. Is privatur suo voto, per A. B. tit. 1. §. *Und welcher.* (2.) *Quid si veniat inchoatâ quidem electione, sed nondum finitâ?* Resp. Is admittitur ad eum statum, in quò tunc res est, per A. B. tit. 2. §. *Wann aber/ibi. Und ob.* (3.) *Quid si major pars emanat, vel discedat, possuntne eligere reliqui?* Resp. Possunt.

IV. *Deliberationes de Capitulatione.* De quibus notetur decretum Collegii Electoralis Francof. 27. Junii, 1658. annexum Capit. Leopoldi, *des Inhalts: Ob wohl ein Hochlöblich Churf. Collegium aus sonderbahren erheblichen Ursachen vor dieses mahl geschehen lassen/das so wohl auswertige Potentaren und Republicken Vorschafften/Gesandten und Abgeordnete/als auch andere allerhand Standes personæ publicæ bey ickiger wehrender Capitulation und andern zu der Wahl gehörenden Deliberationibus sich in Franckfurt am Mayn auffgehalten: so soll doch solches ins künfftige von niemand in Consequenz gezogen/oder aber wieder die Guldene Bull die Churf. Præminenz und in diesem fall zustehenden sonderbahren Rechts allegiret oder mißgedeutet werden.*

(2.) *Concomitantur:*  
 (3.) *Consequuntur.*

De his vide Tab. seqv.

D

Tab. XXXVI.

Modus Electionis in A. B. conficitur, qui Electionem vel





## TABULA XXXVI.

quæ est Continuatoria præcedentis.

*De Actibus Electionem concomitantibus  
& consequentibus.*

- I. Electoribus in æde Senatoriâ congregatis præstatur juramentum securitatis, per A. B. tit. 1. §. Wir befehlen.**
- II. Proceditur in templum S. Bartholomæi, & celebratur Missa, juxta A. B. tit. 2. ab initio. NB. Hodiè Aug. Conf. Principes vel Legati solent abesse ab actu Missæ.**
- III. Præstatur ab Electoribus juramentum: cujus formulam antiqvam vide in A. B. tit. 2. §. Joh. N. Erbschöff. Hodierna sic clauditur: Ita me Deus adjuvet & S. ejus Evangelium.**
- IV. Seceditur in conclave ad actum ipsum Electionis. In quò primum votum hodiè est penes Trevirensium, per A. B. tit. 4. §. Ferner so offit/ibi. so soll der Chegenante.**  
*Quæritur (1.) Quid si vota dissideant? Resp. Electus ille censetur, quem plures elegerint: seu, valet pluralitas votorum, per A. B. tit. 2. §. Wenn aber an den Ort. NB. Hinc existimant quidam probari posse, Electores eligere non ut singulos, sed ut universos. Verum de hac consequentiâ dubitare licet per ea, quæ disputat Dn. Strauch Exerc. Exoteric. p. 44. 45.*  
*(2.) An aliquis à ceteris electus suo ipsius suffragiò numerum suffragantium augere possit? Aff. A. B. tit. 2. §. ult. Ob dann drey.*
- V. Vota Electorum in Scripturam rediguntur Electorum sigillis confirmatam. Spreng. p. 147.**
- VI. Moguntinus accersitò populò Electum renunciat, vel, si præsens est, in æde Bartholomæi sistit, Spreng. d. l.**
- I. Potestatis Imperatoriæ plenaria attributio. Ubi nota:**  
*(1.) Hodiè Imperatoribus per Electionem conferri Majestatem non plenam & absolutè Monarchicam, sed certis limitibus restrictam: ut partim intelligi potest è tractatu superiore de Regalibus Imperatoris; partim è singulorum Imperatorum Capitulationibus: quæ sic vocantur, quia pacta sunt quædam certis capitulis, seu articulis cõprehensa.*  
*(2.) Quicquid tamen Imperator Romanus, quâ talis, habet potestatis, illud non aliunde pendere, quàm ex Electione, non verò ex Confirmatione Papæ. Probatur per verba Decreti ab Imperiò sub Ludovicò IV. facti Anno 1338. quæ recitantur ab Aventino Lib. VII. fol. 621. 622. Neq; v. antiqvatum esse postea hoc decretum (ut perperam scribit Panvin. c. 13. de Comitibus Imper.) patet ex A. B. tit. 2. §. Und die weil dieses. & ex initio Capitulationum.*
- II. Coronatio: Ubi nota.**  
*(1.) Coronatio olim triplex fuit, nempe*  

1. Germanica	} propter	Germaniæ	} Et harum	Aquisgranensis	} mentio est
2. Lõgobardica		Lõgobardiæ		&	
		f. Italiæ.	duarum	Mediolanensis	26.

*(3.) Romana s. Papalis, quâ superioritatem sibi aliquam & jus confirmandi arrogârunt Pontifices Romani.*  
*(2.) Hodiè verò sola adhibetur Germanica. Carolus V. ultimus fuit, qui Papalem coronationem ambiret, & Bononiæ impetraret. Et hac de Germanicâ quæri solet:*  
*(1.) An sit necessaria ad potestatem Imperatoriâ consequendam? Resp. Neg. Quia sola Electio ad illam rem sufficit. Est tamen honesta & decora.*  
*(2.) In quâ urbe per agenda sit coronatio? Resp. A. B. tit. 28. §. Wir befinden auch. Aquisgranum nominat, sed tamen ob impedimenta sæpe & alibi facta est.*  
*(3.) Cuinam ArchiEpiscopo conveniat coronandi jus: Moguntino, an Coloniensi? Resp. De hac re superioribus annis hi duo Electores litigârunt: Sed hæc lis amicè inter ipsos composita, & illa compositio art. 37. Capitul. Leopoldi confirmata est. Cantum autem est in illâ compositione, ut uterq; habeat jus coronandi in suâ Diocesi; extra eam verò alternent.*

TAB. XXXVII.



TABULA XXXVII.

De divisione Electionis: ubi & de Rege

Romanorum.

Ordinariam: quando vacante Imperio l. per mortem l. per resignationem l. depositionem Imperatoris Electores ad Electionem novi Imperatoris legitimo modo accedunt. Spreng. p. 130. Et de hac potissimum intelligenda sunt, quæ diximus hæctenus.

I. Definitio: quando vivente adhuc & nonnunquam consentiente Imperatore Electores ad Electionem Regis Romani se accingunt. Spr. d. l. & p. 155.

II. Synonymia. Hanc electionem quidam, (ut Paurmeist. p. 507. de Jurisd. & Panvin. c. 5. de Comit. Imper.) vocant quasi coactam (sicut ordinariam, liberam) sed minus benè. Habent enim in eâ Electores non minus libertatis, quam in ordinariâ, ut docebunt Quæstiones sequentes.

III. Quæstiones, 1. Cujusnam est statuere, an talis electio sit è re imperii? Resp. Electorum: probatur per Cadavischen Vertrag apud Limnæ. Lib. II. p. 167.

2. An etiam invito Imperatore possint Electores eligere Regem Rom.? Affirm. per Capit. Ferdinand. III, art. 38. sondern Wir bergleichen &c.

IV. Finis 1. ut evitetur interregnum. 2. ut absente fortè Imperatore sit, qui vices ejus obeat.

Idem significat, quod Imperator Romanus.

I. Homonymia. Rex Romanorum interdum distinguitur ab Imperatore Rom. & significat eum, qui electus est quidè, sed nondum consecratus à Papâ.

Electus est vivo adhuc, & rerum potè Imperatore. Et ita h. l. Quo autem sensu in A. B. vox Regis Roman. usurpetur, dubium faciunt Doctores.

II. Definitio: Rex Romanorum hîc vocatur, qui vivo Imperatore Electus est ad spem successionis indubiam.

III. Discrimina: Quæ sensibilia inter Regem, Rom. & Imperatorem Rom. hæc sunt

- (1.) Imperatoris signum est Aquila biceps; Regis simplex.
(2.) Imperator Bullâ, Rex Rom. sigillo tantum utitur,
(3.) Imperator vocatur Semper Augustus: Rex tantum Augustus.
(4.) Imperator Regem vocat tantum Ihre Eden. Rex contra Imperatorem Ihre Eden. und Majest. vel etiam Dominum suum.

(1.) Sitne ordinaria seu propria, an delegata? Resp. Ordinariam illi tribuunt Becker p. 136. & Spreng. p. 156. Delegatam Paurmeist. p. 611. de Jurisdiction. & Dn. Carpz. p. 672. in Leg. Reg. Germ. Et hæc posterior sententia melior videtur. Quia si Rex Rom. haberet jurisdictionem ordinariam, imminueretur vivi Imperatoris jurisdictio: cum tamen hujus electionis finis non sit vivi Imperatoris potestatem imminuere, sed tantum certæ personæ successionem in antecessum conferre.

(2.) Quanta ea sit? Resp. id judicandum est ex cuiusq; Regis propriâ Capitulatione potius, quam aliunde. Sic Ferdinandi I. Regis Rom. longè uberior fuit potestas, quam Maximil. II. & Rudolphi II. Lampad. p. m. 282.

Electio distinguitur in

Extraordinariam. Cujus

Effectus: facere Regem Romanorû.

De quo notetur

IV. Potestas seu jurisdictio: de qua quaritur

TAB. XXXIX



TABULA XXXVIII.

De modis, quibus Imperium Romani Imperatoris desinit: ubi & de Vicariis Imperii Romani.

Circà modos, quibus Imperatoris Romani desinit Imperium, observanda Modorum

Divisio. Tribus enim modis Imperatoris finire potest Imperium: qui sunt

I. Mors Imperatoris, de qua res est clara. Et hic modus ceteris evenit frequentior.

I. An Imperator Romanus deponi possit? Aff. Rem probant exempla, quæ sex memorantur.

1. Friderici II. } qui à Papâ solo

2. Ludovici Bavari, } qui à Papâ & Electoribus simul

3. Henrici IV. } depositi sunt.

4. Ottonis IV. } qui à Papâ & Electoribus simul

5. Adolphi Nassovii, } qui ab Electoribus solis

6. Wenceslai, } depositi sunt.

II. Depositio, ubi quæritur

II. Quis habeat jus deponendi Imperatorem? Resp. Olim hoc jus usurpabant sibi Pontifices vel soli vel cum Electoribus, ut priora quatuor exempla demonstrant. Sed hodie ea potestas rectius Papæ negatur, & statibus junctim, vel etiam Electoribus solis competere statuitur. Vid. Selden *Nachschlag.* p. m. 43.

III. Quenam causæ justæ sint depositionis? Resp. Olim satis causæ videbatur, si Papa excommunicasset Imperatorem. Hodie vix aliæ justæ causæ habentur, quàm in quibus jure armorum resisti ipsi queat.

III. Renunciatio spontanea, ubi quæritur

I. An Imperator habeat jus renunciandi? Aff. Probatur Exemplis, quibus non est contradictum. Ubi enim sunt hoc jure Lotharius I. & Carolus V.

II. Cui debeat fieri renunciatio? Resp. Non Papæ, sed Imperio. Cùm post abdicationem Caroli V. Successor ejus Ferdinandus Paulo IV. Papæ observantiam suam per legationem declarare vellet, Legatus ejus Martinus Gusmannus spretus fuit à Papâ, indignationem præ se ferente, quod Carolus se nec sciente nec probante renunciasset. Sed Ferdinandus hâc morositate offensus revocavit Legatum, neque unquam ambivit coronationem Papæ.

Consequentia seu Affectiones. Aut enim desinit Imperium ita, ut Interregno

nullus sit locus: si videlicet vivo adhuc aut regnanti Imperatori adjunctus fuerit Rex Romanorum, cum spe successionis indubiæ.

Sit locus: puta si Successor sit incertus, atque futura demum Electione pendeat. Atque hoc in casu ad incommoda Interregni evitanda, placuit lege publicâ, (quam habes tit. 5. Aureæ Bullæ) sanciri certos Imperii Romani Vicarios. Quorum notetur

I. Descriptio à certis, quæ in eos competunt, prædicatis. Talis enim Vicarius commode appellabitur (1.) hodiernus, (2.) Imperii, (3.) per Germaniam. Distinguitur autem vi prædicati

primi à Vicariis antiquorum temporum, quæ statim Tab. I. semel exclusimus.

Secundi à Vicariis hodierni quidem statûs, sed qui vicem subeant non tam Imperii sub interregno, quàm Imperatoris citrà interregnum. Quales sunt:

Rex Romanorum, de quo Tab. præced.

Alii, quos Imperator, si extrâ Germaniam abeat peregrè, aut aliis forte in casibus legitime constituit sibi. Ubi nota, per hos tales Ordinarios Imperii hodierni Vicariis non præjudicari.

terti à Vicariis per Italiam, quales sunt Duces Mediolani, Sabaudia, Mantua, Mutina, atque alii. Quos sunt qui perpetuos vocant, ut nostri sint temporarii; hæreditarios particulares appellat Sprengerus.

II. Numerus. Duos hîc memorat A. B. & quidem definite Palatinum & Saxonem. Quod autem non ita pridem post obitum Ferdinandi III. priorè Vicariatum præter Palatinum etiam Bavarus usurpavit: controversiâ id habet nondum decisam.

III. Discrimen à finibus, quibus uterque Vicariatus circumscribitur, Palatini videlicet, ubi Franconicum, Saxonis, ubi Saxonicum Jus obtinet. Hîc nota, respiciendum esse ad Aureæ Bullæ tempora. Post quæ, si quid hîc forte mutatum, Vicariatus tamen nihil decedit. Hinc formula Vicariatus nupero usurpata: *in den Landen Sächsischen Rechts/und an Orten in solch Vicariat gehörend.*

IV. Potestas: petenda ex verbis A. B. junctâ consuetudine.



## TABULA XXXVIII

De Augustâ, hoc est, Romani Imperatoris  
Conjuge.

Circa Romani Imperatoris Conjugem quæruntur hæc tria:

- I. *Unde nomen hoc habeat?* Resp. A Marito, quoniam solet ille cognominari *Augustus*, Respice ad Tab. IV.
- II. *An habeat potestatem?* N. Hoc enim in Regno Electio indecens fit. Quare nec in eam committi potest crimen læsæ majestatis: nisi in quantum per latus ejus tangitur Imperator ipse. Verùm hæc ratione, si sit accuratè loquendum, non tam in *Augustam*, quàm in *Augustâ* (quâ distinctione hîc utuntur nonnulli,) committitur crimen Majestatis læsæ.
- III. *Qualem ergò dignitatis gradum ea obtineat?* Resp. In genere, vel hoc ipso eximiam ejus dignitatem esse oportet, quia Conjux est Imperatoris.
- In specie verò digna, quæ æstimentur, sunt sequentiâ:
- (1.) Solet coronari. Qui quidem ritus ante Matthiæ & Ferdinandi III. tempora per 200. annos intermissus fuerat.
  - (2.) Tribuitur ipsi titulus *J. R. Maytt.* Sed hic distingve inter Majestatem titularem & realem. Sic Electorum Conjuges vocantur *J. Chursi. Durchl.* licet Electoralis ipsa propriè dicta dignitas in foeminam non cadat.
  - (3.) Solet ipsi permitti ab Imperatore Exercitium Juris primiarum precum ad Abbatissas, tanquam Regalis suo sexui sub hæc restrictione non inconvenientis. Vide suprâ Tab. VI. n. 4.
  - (4.) In processionibus habet locum post Regem Bohemiæ per Aur. Bull. Tit. 26. §. *Es soll auch.*
  - (5.) Habet suum Archicancellarium, qui est Abbas Fuldensis: per *X. A. Augsp. 1566.* in Catalogo præsentium. Officium ejus est, cum Imperatricem sive Reginam Romanorum coronari, aut in veste Imperiali seu Regiâ sedere vel stare contingerit, ut ipse coronam, quoties ita mos vel ordo postulat, à capite Imperatricis deponat, retineat interim, atq; suo tempore reponat.
  - (6.) Habet quoque suum Archicapellanum, qui est Abbas S. Maximini apud Treviros.

SECTIO







TABULA XLI.

De divisionibus Jurisdictionis Statuum Territorialis.

Jurisdicō territorialis Statuum Imperii dividitur ratione

- I. *Subjeeti*. Alia est { Principum, Ducum, Marchionum, Comitum, Baronum, Landes Fürstliche Obrigkeit.  
Civitatū Liberarum, Hohe Landes Obrigkeit. Spreng. p. 166.
- II. *Modi acquirendi*. Transiit enim de personâ in personam, alia  
per { electionem } in Principatibus { Ecclesiasticis  
          { successionem, aut }                                { Secularibus.  
          { novam investituram }
- III. *Modi habendi*. Alia est { Libera  
                                      { Restricta : ut si cui Statui regalia quædam in alterius Statûs ter-  
                                      { ritorio competant.

- 1. Exigendi homagium à subditis.
- 2. Circa sacra s. Res Ecclesiasticas.
- 3. Leges provinciales condendi.
- 4. Magistratûs in suis territoriis constituendi.
- 5. Collegia permittendi.
- 6. Archivi.
- 7. Actûs fiscales exercendi.
- 8. Collectas provinciales indicendi.
- 9. Exigendi Angarias s. Parangarias.
- 10. Judeos recipiendi.
- 11. Cudenda moneta.
- 12. Mercatum.
- 13. Forestale.
- 14. Circa vias publicas.
- 15. Circa flumina.
- 16. Circa pœnas.
- 17. Legitimandi spurios.
- 18. Creandi Tabelliones.
- 19. Veniam etatis dandi.
- 20. Concedendi inducias moratorias.
- 21. Delectum agendi.
- 22. Fœderum.
- 23. Austregarum.
- 24. Legati mittendi.

De his duodecim  
plura Tab. seq.

de his duodecim  
plura Tab. XLIII.

NB. (1.) Hæc 24. Jura descripsimus è Sprengerô p. 177. seqq. (Catalogus horum jurium alius est apud alios.)  
 (2.) Aliter tamen paulò ordinavimus.  
 (3.) Et jus avocandi causas à judiciis inferioribus comprehendimus sub jure quarto similiter percipiendi decimas novalium sub jure septimo. Nam apud Spreng. sunt jura 26.  
 (4.) Jura hæc non omnia æqualiter fluunt ex jure territoriali, omnibus statibus communi, sed quidam cum eò tantum cohærent, & sunt privilegia certis statibus concessa, e. g. jus creandi Tabelliones.



TABULA XLII.

De Juribus Statuum prioribus XII.

Statibus Romani Imperii (juxta Sprengerum p. 177. seqq.) competit Jus

- I. Exigendi homagium à suis subditis.
- II. Circa sacra s. res Ecclesiasticas. Ubi præcipuè quaritur de jure reformandi s. Religionem constituendi. De quo videnda in primis pax religiosa August. Anno 1555. §. Und damit solcher Friede. Et Pacif. Osnab. Art. 5. per tot.
- III. Leges provinciales condendi. Ubi nota:
  - 1. Posse Statûs legibus suis contrâ jus commune disponere.
  - 2. Posse Statûs easdem ferre inconsulto Cæsare, & ejus confirmatione non adhibita.
  - 3. Camerales teneri eas judicando sequi. Probatum ex Ord. Cam. part. I. tit. 57.
- IV. Magistratûs in suis territoriis constituendi. Huc refer jus causas à judiciis inferioribus advocandi, de quo Spreng. p. 219.
- V. Collegia permittendi & constituendi: item, leges eorum confirmandi.
 

NB. Collegia alia sunt	{	Literatorum	{	Gymnasis	{	Theologorum	}	In his tamen potestas confe-		
		in		Academiis		Juridicorum			}	rendi gradus Academicos,
		{		{		Illiteratorum				
Opificum.	}		ratore pendet. Respice ad							
										Tab. IX.
- VI. Archivi, In quod relata tanquam instrumenta publica probent. Spreng. p. 194.
- VII. Actûs fiscales exercendi. Actûs fiscales sunt
  - 1. Succedere in bona { vacantia.
  - { damnatorum.
  - 2. Percipere dimidium Thesauri in locò publicò reperti.
  - 3. Percipere reditûs è metallis, & salinis, ratione sc. decimarum.
 NB. His modis olim fiscus Imperatoris locupletabatur. Referri m. huc potest jus percipiendi decimas novalium. de quò Spreng. p. 179.
- VIII. Collectas provinciales indicendi. Collectæ sic dividi possunt:
 

Collecta imponitur 1. ob causam	{	Publicam, estq; vel	{	Ordinaria	{	Schakung.	}	militaris: Contribution.
				Extraordinaria		}		
		{	{	Privatam, quam	{		migrantes è civitate: Nachsteuer.	}
solvunt	}			geld.				
- IX. Exigendi Angarias s. Parangarias: Quæ sunt præstationes extraordinariæ eqvorum, plaustrorum, navium, in transvectionibus subitariæ necessitatis. Et has Dominus territorii etiam à forensibus exigere potest.
- X. Judæos recipiendi. Hoc jus in A. B. tit. 9. solis Electoribus concessum fuit, ut privilegium. Sed postea in alios quoq; Statûs derivatum esse, patet è Pollicey Ordnung. Augspurg. 1548. & Franckf. 1577. utrobique sub tit. Von Juden und ihrem Wucher.
- XI. Cudenda monetæ. Hoc jus similiter in A. B. tit. 10. solis Electoribus concessum fuit. Sed & postea ad alios Statûs extensum esse, patet è R. A. Nürnberg 1524. §. Dergleichen hat der Meink &c. R. A. Augspurg 1551. So haben wir uns R. A. Speyr. 1570. Adenn auch.
- XII. Mercatum de quo vid. supra Tab. XXVI.

HLIX BAT

Tab. XLIII.



TABULA XLIII.

De Juribus Statuum posterioribus XII.

XIII. *Forestals.* Die Forstliche Obrigkeit. Ubi nota:

1. Consistere hoc jus tum in bannō ferinō, tum in jure Foresti, facultatem etiam imperandi servitia venatoria complectente, multisq; aliis juribus.
2. Vigore hujus juris venationem exerceri posse non modō in locis publicis, sed & privatis subditorum.
3. Hoc jus asserere sibi Statūs Imperii contra subditos præcipuē titulō præscriptionis.

XIV. *Circa vias publicas* } de quibus Tab. { XX. }

XV. *Circa flumina* } { XXI. }

XVI. *Circa pœnas.* Pœna est vel { capitis: } Jus verò ipsum ponitur in pœnâ { irrogandâ, }  
{ famæ. } { remittendâ. }

Remittere autem pœnam famæ semel irrogatam idem est, quod famæ restituere.

Nota: Cùm seditiosi rustici contra legem Imperii publicam deliquissent, in Comitiiis Spirensibus Anno 1526. Principibus Imperii commissa fuit pœnâ (tum in capite, tum in famâ) vel executio vel remissio, vid. ibi *s.* Und wiewol der gemeine Mann/ & *s.* Es soll sich auch eine iede.

XVII. *Legitimandi Spurius.* Tale jus habent Comites Ortenburgici tanquam partem ipsis concessâ Comitivâ, qua de re supra Tab. VII.

Usurpavit hoc jus etiam Elector Brandenburgicus, Joachimus II. legitimando aliquē, qui postea receptus fuit in societatem der Gewandschneider.

De cætero, qui aliis Principibus hoc jus asserunt, ponunt tamen, effectum seu efficaciam ejus non porrigi ultra suum cujusq; territorium.

XVIII. *Creandi Tabelliones.* Spreng. p. 203. Competit iis Statibus, quibus comitiva hæreditaria concessa est.

XIX. *Veniam ætatis dandi.* De hoc supra Tab. XVI.

XX. *Concedendi inducias moratorias.* De hoc supra Tab. XIX.

XXI. *Delectum agendi.* Soldaten zu werben/ & alia ad bellum pertinentia in suo territoriō ordinandi.

XXII. *Fœderum.* De quō vid. Tab. XXXIII.

Nota: Illud fœdus, quod certi Principes Imperii inter se de mutua successione in casum extinguendæ unius familiæ ineunt, Imperatoris consensu confirmatum, vocatur Erbverbrüderung.

XXIII. *Austregarum.* Austrega Germanica vox est, Weil darinnen Fürstlicher Personen Irungen rechtlich ausgetragen werden.

Consistit in eō, quod Principes, Comites, Barones Imperii accusati coram Judicibus Austregarum (qui sunt alii Principes juxta ordinationem Cameral. delecti) primam sortiantur instantiam, antequam lis devolvatur ad Cameram, in certis causis. De hoc jure videndæ sunt ordinationes Camerales. it. Pacif. Osnabr. c. 5.

Concessum est etiam Nobilibus Imperii immediatis, & quibusdam Civitatibus liberis.

XXIV. *Legatum mittendi,* ad Comitiam pro fœderibus, bellō, pace, &c.

Statibus Romani Imperii competit præterâ jus



*De divisione Statuum Imperii Rom. & in specie de Electoribus generalia quædam.*

I. Per Decem Circulos, (olim sex fuerunt,) quos enumeravimus Tab. III. Singulorum Circulorum eligendi sibi ducem, Einen Kreyßobersten. Statûs habent jus agendi conventûs Circulares Kreyß-Tage. De quibus peculiare extat schediasma Consultiff. Petri Mülleri.

II. Per Quaterniones. Cujus  
 Synonymia. vocatur & divisio per { quatuor viros }  
 { Tesseraprotos } Dan. Otto p. 447.  
 { Duces : Sueviæ, Brunsvicensis, Lotharingiæ, Baviariæ.  
 Vicarii : Dux Brabantiæ, Dux veteris Saxonie, Dux in Westereich/  
 Dux Silesiæ.  
 Marchiones : Brandenburg, Moraviensis, Misnensis, Badensis.  
 Landgravii : Thuringiæ, Hassiæ, Alfatia, Leuchtenbergensis.  
 Burggravii : Noribergensis, Magdeb. Schombergensis, Reineccensis.  
 Comites : Schwartzburgensis, Clivensis, Ciliæ, Sabaudia.  
 Barones : Limpurgensis, Westerburgensis, Aldevvaldensis, Tuffensis.  
 Milites : de Andlo, in Stardeck, de Meldingen, de Frauenberg.  
 Civitates : Augusta Vindel. Moguntia, Aquisgranum, Lubeca.  
 Pagi : Bambergæ, Sletstadiæ, Hagenoæ, Ulmæ.  
 Rustici : Colonia, Ratisbona, Salisburgum, Constantia.  
 Villa : Amberga, Orlamunda, Lichtenavia, Ingelhemium.

De hac divisione nota (1) Eam esse vetustam, sed hodiè vix ullius usûs. (2) Haberi eam à multis pro lusu quodam ingenii. (3) Eam ab aliis aliter commemorari. (4) Nonnullas hujus quaternionis familias hodiè Statum mutasse, quasdam etiam esse extinctas.

Statûs Imperii Romani dividuntur

I. Etymologiam. Vocantur { Electores } { Churfürsten } quia habent jus Imperatorem eligendi { zu führen }  
 II. Synonymiam : { ante } Pacif. { vocabantur Septeviri } { tum erant tantû septem. }  
 { post } Osnabr. { vocantur Octoviri } { hodiè sunt octo. }  
 III. Definitionem. Electores sunt Status Imperii R. G. Præcipuus habens jus eligendi Imperatorem Romanum.

IV. Originem. Gravissima est controversia in Historicis, quo tempore institutum fuerit seu cœperit Collegium 7. (qui hodie sunt 8.) Electorû. Ubi  
 1. Hoc Collegiû institutû fuisse ab Ottone III. Papâ Gregoriô V. statuunt  
 2. Hoc cœpisse sub Suevorum Cæsarum imperiô, ac fortè sub Frid. Barbarosâ, ita Peucerus.  
 3. Fridericum II. numerû Electorum definiisse. Ita sentit Lamp.  
 4. Hoc Coll. quasi fortuitò cœpisse post Frid. II. sub interregnò. Ita Panvinius.  
 5. Institutum fuisse à Carolô IV. Authore A. B. ita Beutherus.  
 planè suspendunt sententiam, ut Paurmeist, nisi quod & hic inclinât in sententiam, quæ statuit absq; decretò Imperii paulatim coaluisse hoc Collegium tacitò Principum consensu.

V. Dignitatem. Vocantur des H. Reichs förderste Glieder/ in Capit. Leopold. art. 3. des Kâysers innerste Glieder und Hauptseulen des Reichs. ib. art. 4. 6. In actibus Imperialibus præcedentiam habent præ Cardinalibus. Memorabile exemplum apud Sleidanum Lib. VII. de ingressu Carol. V. ad Comit. Aug. Legatis eorum debetur præcedentia præ Legatis Principum & Rerumpubl. exterarum per Capit. Leopold. art. 5. adde A. B. tit. 6.

VI. Jura :  
 1. Eligendi Rom. Regè vel Imperatorem. Hoc illis maximè propriû. Est autem alligatû ditionibus Electoralibus per A. B. tit. 7. & 20.  
 2. Salinarum, Argentariarum & aliarum fodinarum } per A. B. tit. 9.  
 3. Judæos recipiendi, de quò supra Tab. XLIII. n. 10. }  
 4. Monetæ, de quò supra Tab. XLIII. n. 11. } per A. B. tit. 10.  
 5. Feuda nova & Allodia acquirendi }  
 6. Teloniorum seu vectigalium utendorum, quæ illis Carolus IV. oppignoravit.  
 7. De non evocando : vi cujus prohibent, ne subditi sui ad externum tribunal evocentur : per A. B. tit. 8.  
 8. De non appellando ab ipsis, quod quidam ajunt à solo Saxonico & Brandenburgico retentum esse per A. B. tit. 11.  
 9. Instituendi Conventûs pro salute Imperii absq; speciali veniâ per Capitul. Ferd. III. art. 5. & 38.

VII. Divisionem  
 VIII. Comparationem inter se } Vid. Tab. seq.

Specialis. Tab. XLVI. & XLVII.

II. Principum. Tab. XLVIII.  
 III. Civitatum liberarum Tab. XLIX.

III. Per classes : quæ sunt tres  
 I. Electorum, quorum confederatio est vel Generalis circa











# TABULA XLVIII.

## De Principibus Imperii Romani.

*Hierarchie Romana* seu Regni Pontificii. Quæ consideratio etsi nonnihil adfert adjumenti ad melius percipienda ea, quæ ad præsentem doctrinam pertinent: tamen tum ob prolixitatem, tum quia communis est ipsis cum aliorum Imperiorum Principibus Ecclesiasticis Pontificiis, adeoque ad jus Pontificium spectat, h. l. à nobis omittitur.

*Imperii Romano-Germanici.* Et hæc consideratio propriè hujus loci est, ad eandemq; referenda sunt sequentia.

I. Considerari possunt ut membra

II. Cœperunt Episcopi Germaniæ imponi statim sub Carolo M.

III. Secularem autem simul potestatem illis adjecit Otto M.

IV. Et quia hoc pacto duplicem habent potestatem, Spiritualem & Secularem, ideò duplex quoque est eorum investitura. Ad Spiritualem enim potestatem investuntur à Papâ per anulum & baculum; Ad secularem autem seu temporalem ab Imperatore per sceptrum. Unde feuda eorum vocantur *Scepter-Lehen*: Sicuti feuda Principum simpliciter secularium vocantur *Sahn-Lehen*.

V. Ratione adjunctæ potestatis secularis habentur pro Statibus Imperii & in Comitibus sessionem habent atq; suffragium.

Ecclesiastici, de quibus notanda sequentia:

VI. Dividuntur in

*Archiepiscopos.*

*Episcopos.* Huc refertur etiam Magister Ordinis Teutonicorum sive Marianorum Equitum. it. Equitum Divi Johannis.

*Abbatibus* scilicet tales, qui habent suffragium ut singuli, & vocantur *gesürstete Lehte*.

Huc pertinent & *Præpositi*, qui tale jus nati sunt.

*Prelatos*, qui universi non habent, nisi unicum suffragium in Comitibus Imperii. Et hoc nomine censentur Abbates cæteri, qui non sunt *Gesürstete*. it. *Præpositi* cæteri, it. *Abatissæ*, etiam si sint Principum ornata titulo.

Hi in Comitibus Imperii singuli habent suffragia singula.

VII. Cum post dissidium in Religione Episcopatus quidam à Principibus A. Conf. addictis occupati sint: notandum est, hos Principes hodiè habere in Comitibus suffragia, ut ea olim habuerunt Episcopi Pontificii, sed sedere in scamno inter Ecclesiasticos & Seculares intermedio. Vid. Capit. Osnabr. Cap. V. art. 6.

Secunda classis Statuum Imperii Romani sunt Principes, qui vel

Seculares, de quibus notanda, quæ sequuntur:

I. Dividuntur in

*Archiducem, Ducem, Marchionem, Landgravium, Comitem Palatinum, Comitem, Baronem,*

qui investitus est

*Archiducatu: Ducatu: Marchionatu: Landgravionatu: Palatinatu: Comitatu: Baronatu.*

II. Investuntur autem omnes hodiè gladiò: sed olim per vexillum: unde feuda eorum. *Sahn-Lehen*.

Sed *Comites & Barones* cæteri

investiuntur à *Senatu Cæsaris aulicò. Cæsare ipsò.*

III. Etsi dignitate Princeps Principem (v.g. *Archidux Ducem*) superat, tamen in quantum sunt Status Imperii, tantum potest in territorio suo Comes vel Baro, quantum in suo Dux vel Marchio. &c.

IV. In Comitibus verò

*Comites & Barones*, qui non sunt *Gesürstete Grafen*/universi non nisi duo vota habent, dividunturq; in duas tribus seu scamna, *Suevicum & Wetteravicum*.

Cæteri verò singuli habent singula suffragia, & huc referuntur etiam *Comites* è classe Comitum simplicium translati in classem Principum: *Gesürstete Grafen*.

TAB. XLIX.



# TABULA XLIX.

## De Civitatibus Imperii liberis.

- I. *Homonymia* late pro omni civitate spectante ad Imperium Romanum, sive in Germaniâ sive extra Germaniam, sive libera illa sit, sive municipalis.
- Civitas imperii sumitur } *strictè* pro civitate Imperii Romani Germanicâ & liberâ, quæ significatio est hujus loci. Et hinc melioris discriminis gratiâ addi solet vox *libera*.
- II. *Synonymia* Germ. Reichsstadt it. Freye Reichsstadt.
- Nota: In decretis Imperii solet occurrere hæc phrasis: die Freye und Reichsstädte. Unde quidam putant, distinguendum esse inter Freye Reichsstädte und Reichsstädte simpliciter. Sed quia discrimen inter hæc duo assignare oppidò difficile est, rectius verba illa copulativè, quam disjunctivè exponuntur, ut adeo his civitatibus in illis Imperii decretis duo prædicata tribuantur, quod scilicet sint Civitates (1.) Liberae (2.) Imperii.
- III. *Definitio*. Libera Imperii Civitas est (1) *Status Imperii Romano-Germ.* (2) *polyarchicè gubernatus*. Dum dicitur *Status Imperii*, in eo distinguitur à Civitatibus municipalibus (seu, ut Paurmeist vocat, provincialibus) dum additur *polyarchicè gubernatus*, in eo distinguitur à prioribus duabus Statuum classibus.
- NB. In Imperiò Romanò Germanicò duo sunt genera Civitatum, nempe *Liberae imperiales* & *Municipales*. *Liberae imperiales* Imperio & sunt Status Imperii, quæ immediate Principibus & non sunt Status Imperii, subjectæ sunt.
- Addunt quidam tertium genus civitatum *mixtarum*, quæ scilicet partim Imperio, partim Principibus sunt subjectæ. Sed hoc genus addi non est necesse. Nam si tales civitates habent jus suffragii in Comitiiis, debent accenseri liberis Imperialibus, etsi in certis rebus Principis alicujus dominio subjaceant; si hoc jure in Comitiiis careant, referendæ sunt ad municipales.
- IV. *Questio*: An hæ Civitates sint Status Imperii? Aff. Probat (1.) è Pacif. Osnabr. p. m. 430. 431. ubi expressè vocantur Status. (2.) quia vocantur ad Comitiiis, ibiq; sessionem habent & votum, idè; non modo consultativum, sed decisivum, per Pacif. Osnabr. tit. 8. p. 458.
- \* Etsi autem hæ Classis dignitate cedit Classi secundæ, quæ est Principum, tamen Civitates liberae tantum possunt in territoriis suis, quantum Principes in suis; sed jura territorialia earum non vocantur: Landesfürstl. Obrigkeit. Verùm: Landeshoheit/Landes-Obrigkeith und Herrligkeit.
- V. *Divisio*. In Comitiiis dividuntur ratione sessionis in latus *Suevicum.* & *Rhenanum.*

Tertia classis Statuum Imperii R. G. sunt Civitates liberae. Circa quas notetur

TAB. E.



TABULA L.

De Membris Imperii Rom. Germ. immediatis, qui non sunt Status, seu de Nobilibus Imperii liberis.

Membra Imp. R. G. immediata nec in Status sunt Nobiles Imp. Liberi de quibus not.

- I. *Synonymia.* Vocantur germanicè die Freye Reichs Ritterschafft.
- II. *Discrimen* inter eos & *Landfaffios.* Sunt enim in Imperio Rom. Germ. Nobilium duo genera: *Mediati*, qui Principibus Imperii subiecti sunt, non modò ut Vassalli, sed & ut subditi propriè dicti, atq; adeò non subiectione reali tantùm ratione feudorum, sed & personali ratione personæ suæ. Et hi vocantur *Landfaffii.*
- Immediati*, qui quantum ad personam, non nisi Imperio immediatè sunt obstricti, tametsi horum quidam Principem aliquem Imperii ratione feudorum agnoscant superiorem. *Qvales*, qui sunt in Franconiâ, appellantur *Lehnleute.* Et hoc nomine à *Landfaffiis* distinguuntur. Et de talibus h. l.
- III. *Qualitas.* Fuerunt & hi olim Status, admissiq; ad Comitiam. Probatur per A. B. præfat. ibid. *Edlen und der Städte Botschafften.*
- Sed Status esse desierunt: quod an causa factum fuerit, (cum sc. per incuriam nec vocarentur ad Comitiam, nec comparerent,) an consilio & in favorem ipsorum, (etenim finitis Comitibus non obligantur strictò jure ad Comitiorum conclusa rata habenda, sed de subsidio caritativo cum ipsis agendum est,) in dubio relinquitur.
- Retinuerunt tamen jura quædam atq; privilegia Statuum, quæ sunt [1] jus circa Religionem. per Pacificat. Osnabr. c. 5. art. 10. [2] jus territorii [3] exigendi decimas è fodinis metallicis [4] Austregarum. [5] collectandi suos subditos. [6] cudendi monetam. [7] Banni ferini. [8] meri & mixti Imperii. [9] dietas absq; veniæ impetratione instituendi. [10] Fœderum. [11] Archivi. [12] mittendi Legatum vel nuncium. [13] recipiendi Judæos. Vid. Spreng. p. 314. seqq.
- Sed hæc nota: Hæc privilegia non omnibus conveniunt omnia. Imò sunt, qui communi Libertatis prærogativa contenti Regalibus destituuntur. Beck. p. 365. 366.
- IV. *Divisio* in {  
 { Franconicos.  
 { Suevicos.  
 { Rhenanos.

TABULA LI.

De Membris Imperii Rom. Germ. mediatis, qui non sunt Status.

De his, quæ notanda veniunt, hæc sunt:

- I. Præsupponitur: Status alios esse *immediatos*, alios *mediatos*: patet ex Pacif. Monast. p. 58. ed. Lipf. Latino-German. Et ita ante Pacif. Osnabr. Duces Wurtembergici pro mediatis habiti fuerunt Statibus, immediatati tamen restituti sunt in dictâ Pacif. Monast. c. 4. p. 399
- Verùm nos hæc solliciti sumus de iis tantum *mediatis, qui non sunt Status.*
- { *Principes*, quales in Silesiâ, Lignicenses, Teschinentes, Monsterbergenses.  
 { *Comites*, quales sunt Comites Hardecii sub Austriacis, alii sub aliis.  
 II Et hi *Nobiles*, & hi vocantur *Landfaffii*, talesq; sunt omnes in Bavariâ, Palatinatu superiore, Austriâ, Saxoniâ, Ducatu Brunsvicensi, Hassiâ &c. Unde in talibus Provinciis dicitur florere *Landfaffiatus.*  
 { *Civitates.* Et has vocamus Municipales seu Provinciales. *Landstädte und Fürstenastädte.*

FINIS

TABULARUM DOCTRINÆ IMPERII R. G.  
 SOLI DEO GLORIA.



De Membris Imperii Romani Germaniae  
non solum

III. Quibus...  
IV. Quibus...  
V. Quibus...

De Membris Imperii Romani Germaniae  
non solum

VI. Quibus...  
VII. Quibus...  
VIII. Quibus...

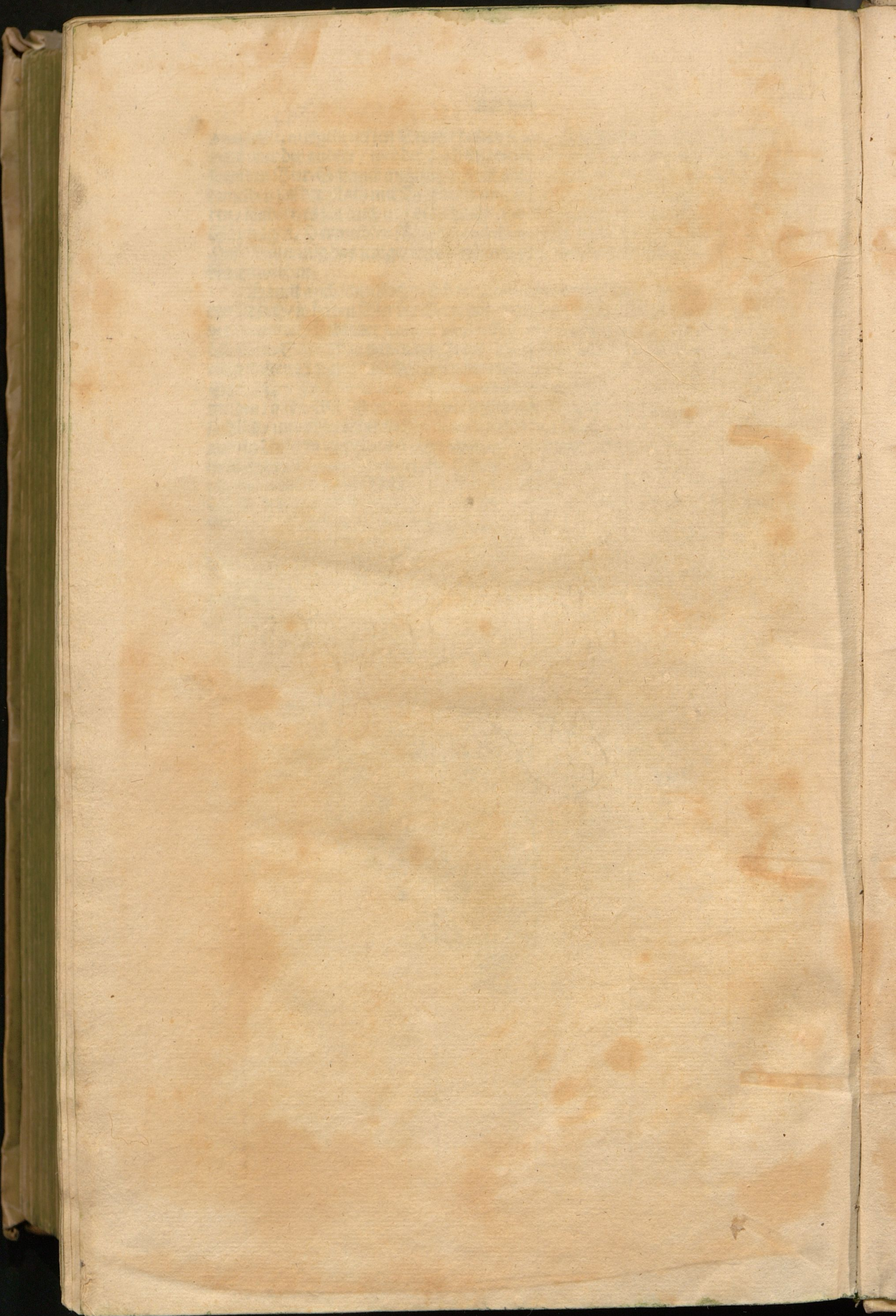
F. W. I. S.  
TABULARUM DOCTRINAE IMPERII R. G.  
SOLL DEO GLORIA.



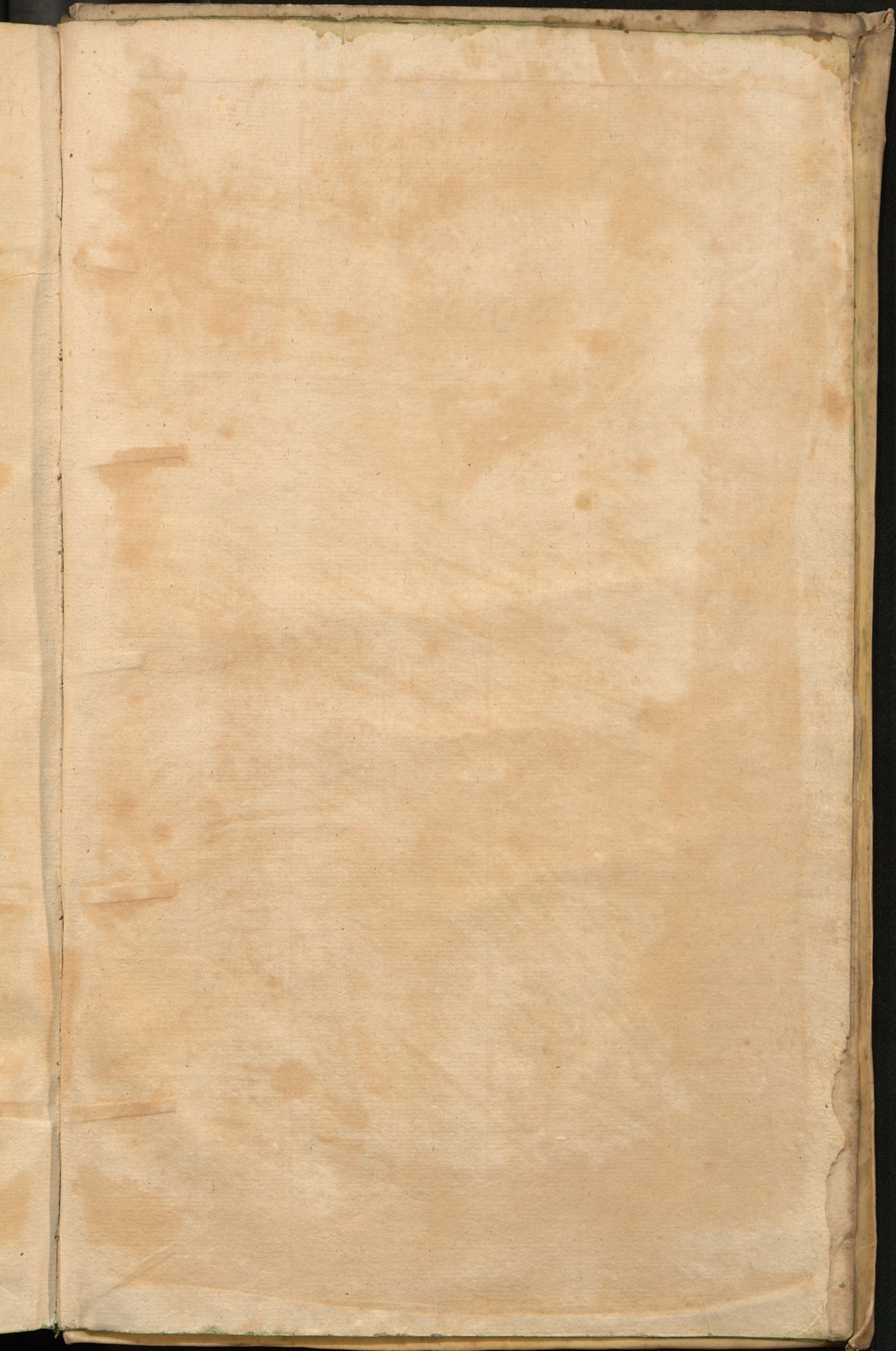




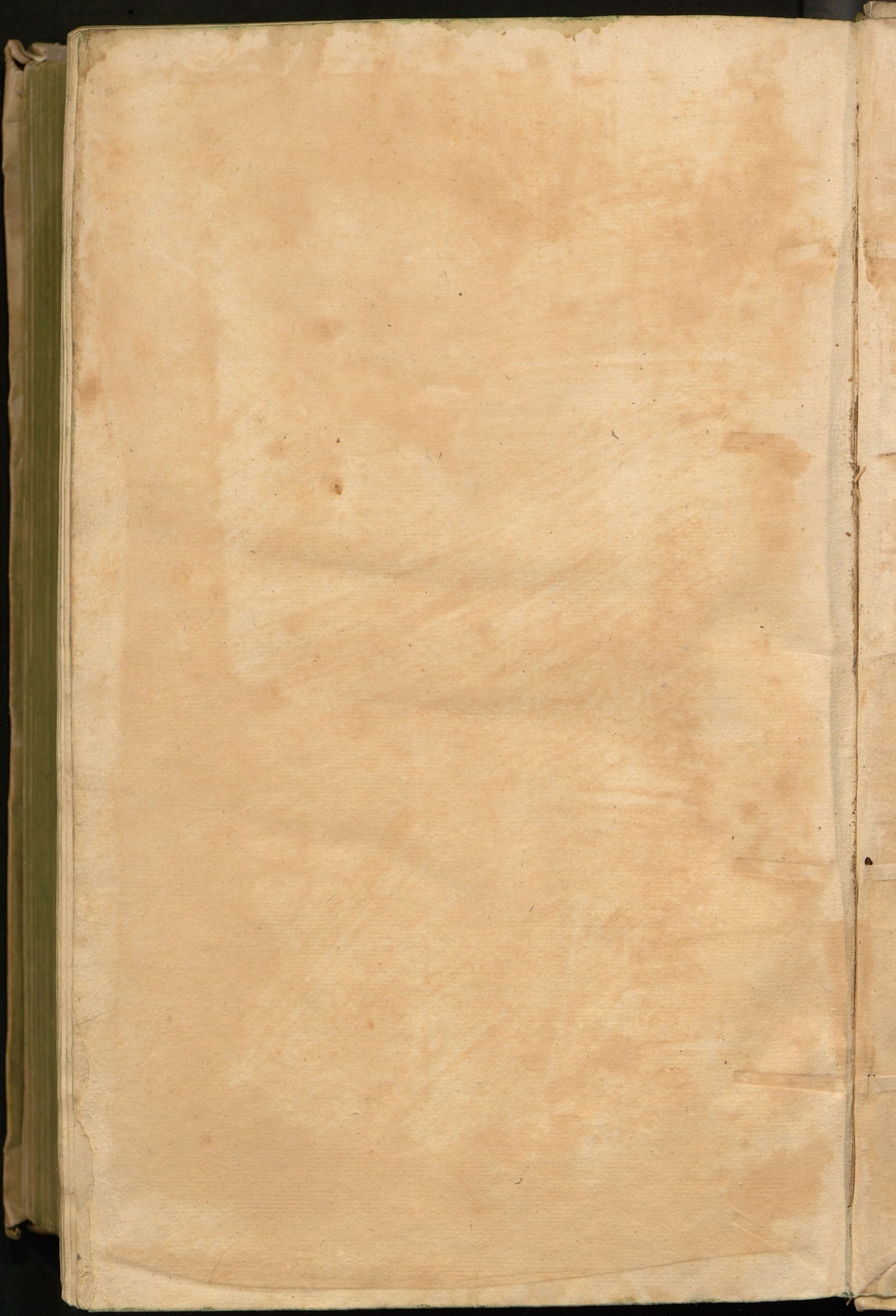












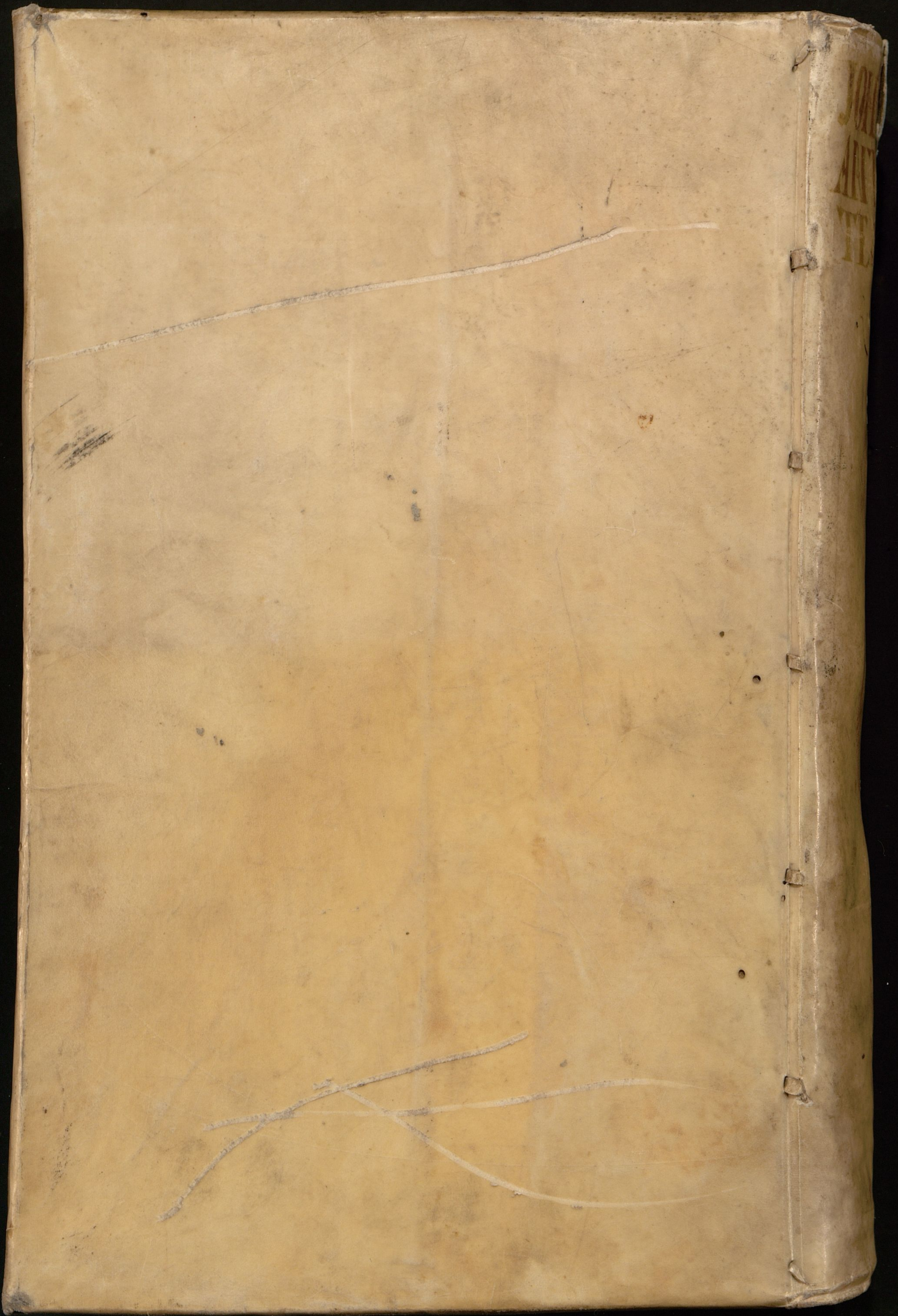


69272

X2610055

V017







9. 23

DOCTRINA  
IMPERII  
ROMANO-GERMANICI  
HODIERNI  
IN USUM INCIPIENTIUM  
TABULIS COMPREHENSA,

AUTORE  
M. JAC. THOMASIO, ACADEMIÆ  
PATRIÆ LIPSIENSIS PROF.P.

*Cum Gratiâ & Privilegio Sereniss. Elector. Saxon.*



LIPSIÆ,  
SUMPTIBUS GEORGII HEINRICI FROMANNI,  
BIBLIOPOL.  
LITERIS JOHANNES COLERI.  
ANNO M DC LXXII.

Quia Exercitium Religionis tam publicum  
privatum sine Ecclesiastico ad id specialiter  
ato absolutè nec esse, nec dici potest: Ideo,  
unquam sine tali, five orando, five legendo,  
nendo, five dicendo domi feceris, Exerci-  
nen neutiquam merebitur, sed tunc devo-  
ua vacasse dicèris.



de Confess. Rom. hanc est pro-  
Alicuiusmodi & hanc est pro-  
condicionem hanc est pro-  
exteriori, eorum hanc est pro-

